

Kratke analize
September, 2023

Matevž Hribernik

Analiza zunanjetrgovinske menjave z Rusijo od začetka vojne v Ukrajini

Povzetek

Ruska agresija v Ukrajini je sprožila močan mednarodni odziv s posledicami na mednarodno trgovino in gospodarsko aktivnost. EU, ZDA in nekatera druga pomembnejša svetovna gospodarstva so se že konec februarja 2022 odzvali z uvedbo obsežnih sankcij, ki naj bi Rusijo finančno in gospodarsko osamile. Gospodarske sankcije pa niso imele negativnih učinkov le na Rusijo, temveč tudi na svetovno gospodarstvo, predvsem zaradi višjih cen energije in surovin ter motenj v globalnih verigah vrednosti. Vojna je vplivala tudi na povečanje negotovosti v mednarodnem okolju, zaradi geografske bližine zlasti v državah EU.

Neposredna izpostavljenost slovenskega gospodarstva do Rusije in Ukrajine je bila pred vojno razmeroma majhna; v tem delu sta pomembna zlasti visoka odvisnost od uvoza fosilnih goriv ter izpostavljenost slovenske farmacevtske in kemične dejavnosti. Izvozni del gospodarstva je bolj izpostavljen do ruskega trga kot v večini držav EU, z izjemo baltskih držav in Finske, a je delež izvoza na ta trg še vedno dokaj majhen in je pred vojno znašal okoli 2 %. Na uvozni strani so med ključnimi proizvodi energenti, zlasti zemeljski plin in naftni derivati. Do obeh držav, Rusije in Ukrajine, ima gospodarstvo sicer več finančnih terjatev kot obveznosti. Rusija je na petem mestu med največjimi državami prejemnicami slovenskih neposrednih naložb, s 6,1-odstotnim deležem vseh naložb v tujini, medtem ko je bilo v Ukrajini naložb precej manj (delež manjši kot 1 %).

Od začetka vojne se je vrednost blagovne menjave Slovenije z Rusijo povečala. Povečanje blagovnega izvoza v Rusijo v letu 2022 je bilo predvsem posledica močno povečanega izvoza farmacevtskih, zlasti imunoloških proizvodov. Konec lanskega in v začetku letošnjega leta se je rast izvoza prekinila, a je vrednostno ostala na zelo visoki ravni in je bila maja 2023 precej višja kot pred začetkom vojne. V letu 2022 se je vrednostno močno povečal tudi uvoz iz Rusije, predvsem naftnih derivatov, ki pa se je zaradi uvedenih sankcij do maja 2023 skoraj ustavil. Medletne rasti izvoza in uvoza so med najvišjimi v EU, kar gre pripisati tudi strukturi menjave (kjer pri izvozu večino predstavljajo farmacevtski proizvodi, pri uvozu pa energenti), enkratnim poslom in razmeroma nizki osnovi v letu 2021. Kljub relativno ugodnim statističnim kazalcem pa je bil učinek na izvozno usmerjene predelovalne dejavnosti večinoma negativen, saj je bilo povečanje izvoza in uvoza predvsem posledica povečane trgovinske dejavnosti in ne proizvodnje. Izvoz Slovenije v Ukrajino se je od začetka vojne nekoliko zmanjšal, opazno pa se je povečal uvoz, kar gre pripisati predvsem večjemu uvozu kmetijskih proizvodov (koruza, pšenica).

1 Uvod

Napad Rusije na Ukrajino februarja 2022 je imel obsežne humanitarne, gospodarske in varnostne posledice. Odziv mednarodne skupnosti je bil hiter, saj je OZN že v začetku marca z veliko večino sprejela resolucijo, ki je obsodila rusko agresijo ter zahtevala takojšen konec spopadov in umik ruskih enot iz Ukrajine, vojno pa so soglasno obsodile tudi druge mednarodne organizacije. Agresija je sprožila humanitarno krizo in begunski val (UNOCHA, 2023), po podatkih visokega komisarja ZN za človekove pravice je bilo v tem obdobju več kot 25.000 civilnih žrtev (OHCHR, 2023). Vojna je v Ukrajini povzročila tudi veliko gospodarsko škodo, ki izhaja iz škode na kritični civilni infrastrukturi, motenj javnih storitev, prekinitve proizvodnih verig in razpada prostega trga (Astrov idr., 2022). EU, ZDA in nekatera druga pomembnejša svetovna gospodarstva so se na agresijo odzvali z obsežno finančno in vojaško pomočjo Ukrajini ter uvedbo obsežnih sankcij, ki naj bi Rusijo finančno in gospodarsko osamile. Napad je vplival tudi na geopolitična razmerja v svetu in povzročil globok razkol med zlasti med EU in ZDA ter Rusijo (Moritsch, 2022) ter vplival na približevanje Finske in Švedske članstvu v NATO (NATO, 2022).

Gospodarske sankcije so se osredotočile na finančni, prometni, energetske, trgovinski, tehnološki in obrambni sektor. Vojna in sprejete sankcije so vplivale predvsem na negotovost v mednarodnem okolju, posledice za mednarodno trgovino in slovensko gospodarsko aktivnost pa so bile predvsem visoke cene energentov in nekaterih drugih surovin ter motnje v dobavnih verigah. V kratki analizi pregledamo sankcije, ki jih je sprejela EU, in na podlagi pregleda literature ter zunanjetrgovinskih podatkov poskušamo opredeliti izpostavljenost in posledice sankcij za Slovenijo.

Podrobneje nas v analizi zanimajo gibanja zunanjetrgovinske menjave Slovenije z Rusijo po začetku vojne in vpliv sankcij na menjavo z Rusijo. Poskušamo identificirati in analizirati kanale, po katerih je vojna vplivala na menjavo. Osredotočeni smo na obdobje do maja 2023, ko so bili ob zaključku redakcije tudi na voljo podrobni zunanjetrgovinski podatki. Zaradi velikih sprememb cen v zadnjem letu podatke primerjamo tako vrednostno kot količinsko – izraženo v masi (kg).

2 Vpliv vojne v Ukrajini na svetovno gospodarstvo

Vpliv vojne v Ukrajini na svetovno gospodarstvo bo odvisen predvsem od trajanja in intenzivnosti ruske agresije in ukrepov ter sankcij, ki jih bodo sprejele posamezne države. Zaradi geografske bližine se pričakuje, da naj bi vojna vplivala na gospodarsko in investicijsko aktivnost predvsem v evropskih državah. Ukrajina je tudi glavna tranzitna država za izvoz ruskega plina v EU, kar naj bi, ob sprejetih sankcijah, vplivalo na motnje dobave. Kljub temu pa vpliv naj ne bi bil izoliran samo na sosednje države, ampak bo vojna vplivala na evropsko in svetovno gospodarstvo po različnih kanalih (Arce idr., 2023; Caldara idr., 2022; Jenkins, 2023):

- energetska negotovost (tveganja, povezana z oskrbo, dostopnostjo in stabilnostjo energetskih virov),
- trgovinska menjava,
- cene surovin in vpliv na inflacijo,
- prehranska varnost v regiji in nekaterih razvijajočih se državah (motnje v kmetijstvu, prekinjena oskrba s semeni, gnojili ter prekinjene oskrbovalne verige),
- negotovost in povečano tveganje na svetovnih finančnih trgih,
- begunski val in s tem povezane humanitarne in ekonomske posledice zlasti v sosednjih državah
- in povečanje izdatkov za obrambo v razvitih državah, Ukrajini in Rusiji.

2.1 Sankcije

EU, ZDA in nekatera druga pomembnejša svetovna gospodarstva so se na agresijo odzvale z uvedbo obsežnih sankcij proti Rusiji in Belorusiji. Sankcije, dogovorjene v okviru najbolj razvitih držav G7 (G7 Germany, 2022a, 2022b)¹, vključujejo omejevalne ukrepe proti posameznikom in z državo povezanim podjetjem, vizumske ukrepe, diplomatske ukrepe (prekinitev pogajanj za pristop Rusije v OECD, IEA, izključitev Rusije iz Sveta Evrope) ter gospodarske sankcije. V tem okviru je EU sprejela več svežnjeve sankcij, ki jih stalno dopolnjuje in tako omejitvenim ukrepom tudi prilagaja veljavnost (Svet EU, 2023a). ZDA je sprejela prepoved izvoza visoke tehnologije, sprejete sankcije pa se ne nanašajo samo na blago, ki ga izvažajo podjetja iz ZDA, ampak tudi na blago, proizvedeno drugje z uporabo ameriških tehnologij. Ekstrateritorialna narava ameriških sankcij naj bi vplivala na izvoz v Rusijo tudi iz držav, ki sankcij sicer niso sprejele (USDT, 2023). S sankcijami so se odzvale tudi nekatere najpomembnejše svetovne izvoznice visokotehnološke opreme (Japonska, Južna Koreja, Tajvan, Singapur). Ob tem velja omeniti, da je več kot tisoč multinacionalnih podjetij prenehalo poslovati v in z Rusijo, največ na področju svetovanj, športa, IT in medijev. Ob tem, da več kot polovica evropskih podjetij, ki so pred začetkom vojne delovala v Rusiji, s poslovanjem v Rusiji nadaljuje (KSE institute, 2023; Yale SOM, 2023). Podjetja, ki nadaljujejo poslovanje, so sicer soočena s povečanimi tveganji, povezanimi z strožjimi pravili o izstopu, ki jih je sprejela Rusija, morebitnimi razlastitvami ter finančnimi tveganji, npr. izplačevanje dividend (SPIRIT, 2023).

Gospodarske sankcije EU so se osredotočile na finančni, prometni, energetski, trgovinski, tehnološki in obrambni sektor. Finančne omejitve EU obsegajo okoli 70 % ruskega bančnega sistema, trgovinske sankcije pa, v primerjavi z obdobjem pred vojno, na izvozni strani okoli 49 % izvoza blaga EU (43,9 mrd EUR) v Rusijo, na uvozni strani 59 % uvoza iz EU iz Rusije (91,2 mrd EUR) (EK, 2023; Svet EU, 2023c). Vsi ti ukrepi so bili zasnovani tako, da bi oslabili položaj ruske industrije, ji onemogočili dostop do kritičnih tehnologij in trgov ter znatno zmanjšali zmožnost Rusije za vojskovanje. EU je pri večini omejitvenih ukrepov določila tudi prehodna obdobja, kar naj bi državam in podjetjem omogočilo prilagoditev², kar pomeni, da se bo učinek sankcij pokazal šele z zamikom. Ob tem velja omeniti, da noben od ukrepov, ki jih je sprejela EU, ni bil usmerjen v trgovino s

¹ Kanada, Francija, Nemčija, Italija, Japonska, Združeno kraljestvo in ZDA.

² ZDA so prepoved uvoza ruske nafte in naftnih derivatov uvedle že marca 2022.

kmetijskimi in živilskimi proizvodi (vključno s pšenico in gnojili) med tretjimi državami in Rusijo. Gospodarske sankcije po področjih vključujejo (BS, 2023; EUR-Lex, b. d.; MGRT, 2023; Svet EU, 2023a):

- **Finančni sveženj sankcij** je ruskim oblastem in centralni banki preprečil dostop do mednarodnih finančnih in kapitalskih trgov, s tem pa je bil močno otežen dostop države in centralne banke do denarnih rezerv, kar je vplivalo na zmožnost zadolževanja v tujini, padec vrednosti rublja in dvig ruskih obrestnih mer. Pomembnim ruskim bankam je bilo onemogočeno sodelovanje v mednarodnem plačilnem sistemu SWIFT, kar naj bi dodatno vplivalo na trgovinske tokove z Rusijo in omejilo poslovanje. Omejen je bil tudi dostop do primarnih in sekundarnih kapitalskih trgov EU za nekatere ruske banke in podjetja. Po podatkih Sveta EU je bilo v EU zamrznjeno 21,5 mrd EUR sredstev ruskim posameznikom in podjetjem, skupno pa naj bi bilo v EU in državah G7 zamrznjenih še okoli 300 mrd EUR sredstev ruske centralne banke.
- Na področju **prometa** je bil zaprt zračni prostor za ruska letala, EU pristanišča zaprta za ruska plovila in ruskim ter beloruskim cestnim prevoznikom prepovedan vstop v EU.³
- Na področju **energetike** je bil prepovedan izvoz blaga in tehnologij v ruskem naftnem sektorju⁴, prepovedane so bile nove naložbe v energetski in rudarski sektor. Sankcije so bile tudi povezane z uvozom energetskih proizvodov (premog, nafta), zaenkrat pa ni bilo omejitvenih ukrepov, povezanih z zemeljskim plinom. Prepovedano pa je bilo zagotavljanje zmogljivosti za skladiščenje plina Rusom.
- V okviru **trgovinskih sankcij** so bile sprejete številne omejitve in prepovedi (poleg omenjenih pri prometu in energetiki):
  - o Izvoz blaga in tehnologij z dvojno rabo (oz. proizvodov, ki se lahko uporabljajo tudi v vojaške namene⁵) ter zagotavljanje s tem povezanih storitev. Poleg prepovedi trgovine z orožjem je bil s tem omejen izvoz blaga in tehnologij, ki bi lahko prispevale k tehnološkim izboljšavam ruskega obrambnega in varnostnega sektorja. Seznam vključuje tudi kemikalije, ki bi se lahko uporabljale v procesu proizvodnje kemičnega orožja.
  - o Izvoz blaga in tehnologij za uporabo v letalskem, vesoljskem in pomorskem sektorju.
  - o izvoz blaga in tehnologij, ki bi lahko prispevali h krepitvi ruskih industrijskih zmogljivosti (visokotehnološko blago – npr. kvantni računalniki in sestavni deli, polprevodniki, določena elektronska in programska oprema⁶). V začetku 2023 je bil prepovedan tudi izvoz vseh kritičnih tehnologij in industrijskega blaga.
  - o Izvoz premoga in koksa.
  - o Izvoz luksuznih izdelkov nad določeno vrednostjo (npr. proizvodov za končno porabo nad določeno vrednostjo, vključno z avtomobili⁷).
  - o Uvoz nekaterih energetskih proizvodov – po izteku prehodnega obdobja je avgusta 2022 začela veljati prepoved uvoza premoga in drugih trdih goriv, decembra 2022 pa uvoz surove nafte⁸ (izjema ostaja nafta, dobavljena po naftovodih). Decembra 2022 je bila tudi določena najvišja cena (60 USD na sodček), po kateri je lahko kupljena in prepeljana nafta ruskega izvora s pomorskim prevozom. Uvoz rafiniranih naftnih proizvodov (npr. bencin in drugi naftni derivati) je prepovedan od februarja 2023.
  - o Uvoz zlata in srebra.

³ Predvidene so izjeme za nekatere osnovne dobrine, kot so kmetijski in prehrabeni proizvodi, farmacija, humanitarna pomoč in energija.

⁴ Prodaja, dobava, prenos ali izvoz določenega blaga in tehnologij za uporabo pri rafiniranju nafte in utekočinjenju zemeljskega plina.

⁵ Vključuje proizvode kot so npr. prenosni računalniki, droni, itd.

⁶ Več informacij <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0576&from=SL>

⁷ Proizvodi za končno potrošnjo v vrednosti nad 300 EUR, razen elektronskih naprav za domačo uporabo nad 750 EUR (npr. hladilniki, mali gospodinjstvi aparati), avtomobilov nad 50.000 EUR itd. Več informacij na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0428&from=EN> in https://transparency.eu/wp-content/uploads/2022/06/Luxury_Goods_Sanctions_US_EU_Table.pdf.

⁸ Večina ruske nafte, dobavljene v EU, se prevaža po morju, zato so te omejitve do konca leta 2022 zajele skoraj 90 % uvoza ruske nafte v EU. Nekaj držav je sicer dobiločasne izjeme pri uvozu ruske nafte po morju (Bolgarija, Hrvaška).

- Uvoz jekla in železa, končnih izdelkov in polizdelkov iz jekla, lesa, cementa, gumarskih izdelkov, gnojil ter nekaterih izdelkov iz stekla in plastike, asfalt, sintetični kavčuk.
- Uvoz morskih sadežev, alkoholnih pijač, cigaret, nakita in kozmetike.
- Prepoveduje se zagotavljanje financiranja, zavarovalnih in pozavarovalnih storitev ter storitev vzdrževanja, tehnične pomoči in drugih povezanih storitev v zvezi z blagom in tehnologijami, ki so na seznamu prepovedi izvoza (npr. letalska, vesoljska industrija).
- Prepoveduje se neposredno ali posredno opravljanje nekaterih storitev, kot so računovodske storitve, revizija, obvezne revizije, knjigovodske storitve ter storitve davčnega in pravnega svetovanja, poslovno svetovanje, storitve za odnose z javnostmi za določene ruske subjekte, arhitekturne in inženirske storitve itd. Od decembra 2022 je prepovedano zagotavljanje oglaševalskih storitev, storitev raziskav trga in raziskav javnega mnenja ter storitev preskušanja izdelkov in tehničnih inšpekcijskih pregledov iz EU.

2.2 Vpetost Rusije v svetovno gospodarstvo

Rusija je bila pred vojno solidno integrirana v svetovno gospodarstvo, po gospodarski razvitosti pa je zaostajala za razvitejšimi državami. Od padca Sovjetske zveze se je uveljavila kot gospodarska velesila, leta 2021 je njen BDP znašal 1.779 mrd USD, kar jo je uvrstilo na 11. mesto med največjimi svetovnimi gospodarstvi. Kot zadnje veliko gospodarstvo se je pridružila WTO šele leta 2012 in pridobila status države z največjimi ugodnostmi⁹. Po gospodarski razvitosti, merjeni v bruto domačem proizvodu na prebivalca po kupni moči, je v zadnjih letih opazno zaostajala za državami EU in OECD, njen zaostanek pa se v zadnjem desetletju ni bistveno zmanjšal. Rusija sicer ni najpomembnejšimi državami v svetovni trgovini¹⁰, a je vseeno imela pred vojno razmeroma izvozno usmerjeno gospodarstvo in je bila pomemben svetovni dobavitelj nekaterih kmetijskih proizvodov (npr. pšenice, gnojil), industrijskih proizvodov (npr. grodelj, železo, nikelj, les) in energetskih surovin.

Ruska gospodarska aktivnost temelji zlasti na izkoriščanju naravnih virov, predvsem fosilnih goriv. Vrednost ruskega izvoza blaga in storitev je leta 2021¹¹ znašala 549 milijard USD (31 % BDP), struktura izvozno usmerjenih dejavnosti pa se je v zadnjem desetletju le malo spremenila. V ruskem izvozu prevladujejo energenti, kovine in druge surovine, ob tem velja omeniti, da ruski izvozni davki (zlasti na nafto in zemeljski plin) predstavljajo pomemben vir prihodkov proračuna (IMF, 2021). Pri tem je ostala EU najpomembnejši trgovinski partner¹², saj je Rusija v EU v letu 2021 izvozila skoraj 40 %, skupaj v razvite države pa več kot polovico vsega izvoza. Več kot polovico izvoza v EU predstavljajo energenti, Rusija pa dobavlja EU tudi nekatere kritične proizvode in surovine (npr. nikelj, paladij), ki so zelo pomembne za evropsko industrijo (EK, 2022a).

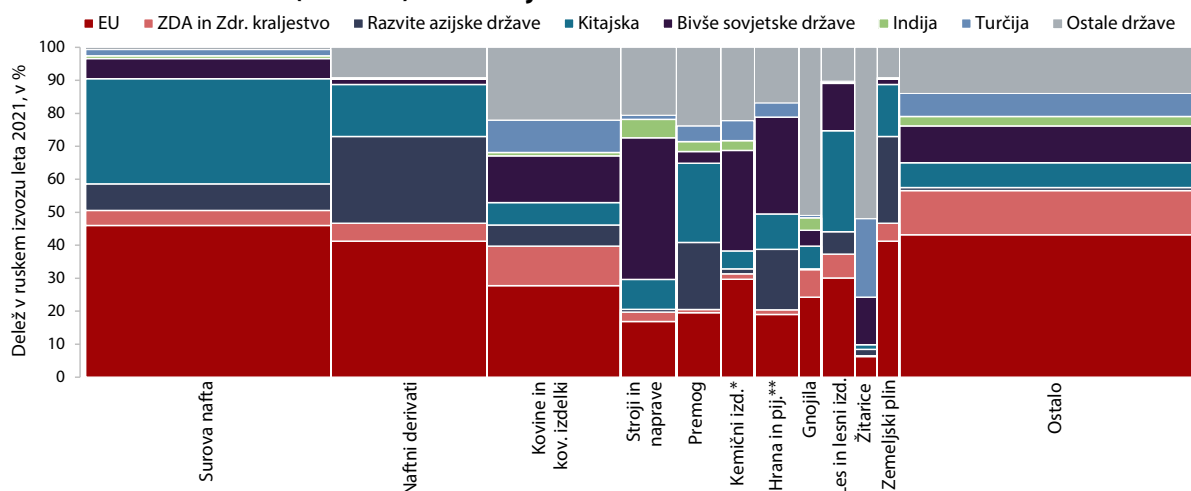
⁹ Z uvedbo sankcij so razvite države Rusiji v marcu 2022 odvzele status države z največjimi ugodnostmi.

¹⁰ V letu 2019 je predstavljala 2,1 % oziroma 1,3 % svetovnega izvoza in uvoza blaga (Arriola idr., 2023).

¹¹ Podatki so za obdobje pred začetkom agresije v Ukrajini. Za leto 2022 zaenkrat še ni podrobnih podatkov.

¹² Rusija je bila pred pred agresijo v Ukrajini peta največja trgovinska partnerica EU in predstavlja okoli 5 % celotne trgovine z blagom, ki jo EU opravi z državami izven EU.

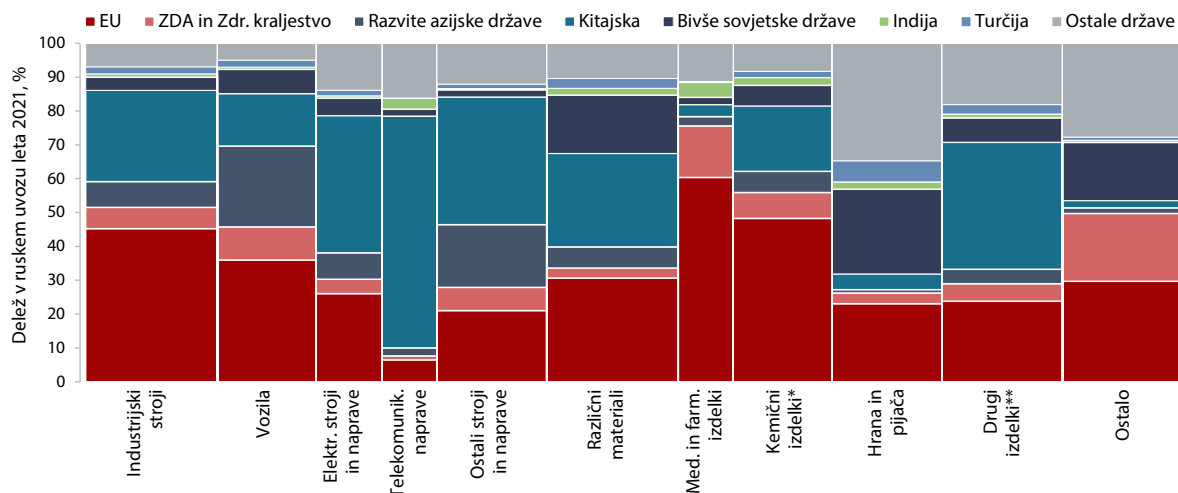
Slika 1: V ruskem izvozu so pred začetkom vojne prevladovala mineralna goriva, katerih večino je Rusija izvozila v razvite države (zlasti EU) in na Kitajsko

Vir: Comtrade UN (2023), preračuni UMAR. Opombe: Razvite azijske države so Japonska, Južna Koreja, Singapur in Tajvan. Bivše sovjetske države so države, ki so bile pred letom 1990 članice Sovjetske zveze, brez Estonije, Litve, Latvije in Ukrajine; * Kemični izdelki brez gnojil; ** Hrana in pijača brez žitaric.

Rusija je pri uvozu precej manj odvisna od preostalega sveta, uvaža predvsem tehnološko zahtevnejše proizvode. Uvoz blaga in storitev v Rusijo je v letu 2021 znašal 379 mrd USD (21,3 % BDP), največji delež so predstavljale države EU (UN Comtrade, 2023; WB, 2023b). Pomemben delež v strukturi ruskega uvoza je uvoz visokotehnološko zahtevnih proizvodov, s tem da se je ruska odvisnost pri uvozu teh proizvodov in storitev (stroji, računalniki, elektronska oprema, IKT storitve, itd.) v zadnjih letih še povečala (Simola, 2022b). Države EU so zlasti pomemben dobavitelj industrijskih strojev, farmacevtskih proizvodov in izdelkov, povezanih z letalsko industrijo. Uvoz blaga v Rusijo zaznamujejo večje geografske spremembe, saj se je v zadnjih dveh desetletjih opazno povečal delež uvoza iz Kitajske (iz 2,8 % leta 2000 na 24,8 % leta 2021). Kljub zmanjšanju ostaja odvisnost od uvoza iz EU in drugih razvitih držav visoka, med pomembnejšimi dobavitelji, predvsem nižje tehnološko zahtevnih proizvodov, pa so tudi Belorusija, Kazahstan, Vietnam in Indija.

Slika 2: Rusija je pred vojno največ blaga uvozila iz EU in Kitajske, po glavnih skupinah so bili najpomembnejši uvozni proizvod stroji in naprave (industrijski stroji, vozila ...)

Vir: Comtrade UN (2023), preračuni UMAR. Opombe: Razvite azijske države so Japonska, Južna Koreja, Singapur in Tajvan. Bivše sovjetske države so države, ki so bile pred letom 1990 članice Sovjetske zveze, brez Estonije, Litve, Latvije in Ukrajine; * Kemični izdelki brez medicinskih in farmacevtskih izdelkov; ** Drugi izdelki – po klasifikaciji SMTK sektor 8.

2.3 Ocene vpliva vojne in sankcij

Vpliv same vojne na svetovno gospodarsko aktivnost in inflacijo je težko izločiti od preostalih vplivov, saj je več neravnotežij tudi posledica pandemije covid-19 in okrevanja po njej. Šok, povezan z epidemijo, je pospešil preoblikovanje globalnih verig vrednosti (glej tudi POP, 2022) in povečal motnje na nekaterih področjih (Simola, 2021). To je sprožilo pomanjkanje različnih surovin in strojev, povečali so se tudi stroški in transportni časi. Okrevanje je spodbudilo zadržano povpraševanje ob velikih omejitvah trošenja in povečanju varčevanja v času trajanja zaježitvenih ukrepov ter naraščajoče cene energetske in neenergetske surovine (Darvas in Martins, 2022). Vse to je vplivalo na inflacijske pritiske, ki so se začeli povečevati že pred vojno, in sicer skupaj z okrevanjem po pandemiji COVID-19 (Darvas in Martins, 2022; IMF, 2022a).

Učinki vojne in sankcij so bili v letu 2022 obsežni in neenaki med državami. Upočasnitev rasti svetovne trgovine in gospodarske aktivnosti ni bila samo posledica vojne, ampak tudi naraščajoče inflacije, slabljenja kupne moči gospodinjstev, zaostrovanja pogojev na mednarodnih trgih in upočasnjevanja rasti na Kitajskem zaradi nadaljevanja strategije ničelne tolerance do covid-19. Svetovno gospodarstvo naj bi se v letih 2022–2023 povečalo skupaj za okoli 5 %¹³. Vojna je vplivala predvsem na negotovost v mednarodnem okolju, posledice na mednarodno trgovino in gospodarsko aktivnost so bile opazne prek motenj v dobavnih verigah ter visokih cen energentov in nekaterih drugih surovin. Na svetovnih trgih so se povišale tudi cene hrane, prekinitev izvoza hrane (predvsem žita), kmetijskih proizvodov ter gnojil iz Rusije in Ukrajine pa je vplivala na prehransko varnost v širšem območju, saj naj bi bila prizadeta predvsem Bližnji vzhod in deli Afrike (Glauber in Laborde, 2022; WTO, 2022). Po oceni WFP (2022) naj bi bilo tveganju pomanjkanja hrane izpostavljenih okoli 345 milijonov ljudi, kar je skoraj 200 milijonov več kot pred pandemijo. Julija 2022 je bil z Rusijo sprejet dogovor o nemotenem izvozu žitaric iz Ukrajine, ki pa ga je Rusija leto kasneje prekinila. Učinek na ZDA je manjši kot v nekaterih drugih razvitih državah, predvsem EU, in je povezan predvsem s prekinitvami dobave nekaterih ključnih surovin za ameriško proizvodnjo (npr. neonskega plina, paladija, platine in grodelj) (Bhasin in Chakrabarti, 2022).

V EU je vojna opazno vplivala na negotovost in razpoložanje med podjetji in potrošniki. EU med razvitimi gospodarstvi spada med najbolj izpostavljene zaradi geografske bližine in velike odvisnosti od uvoza fosilnih goriv (Arriola idr., 2023). Ruska agresija v Ukrajini in z njo povezana energetska kriza sta vplivali tako na gospodarsko aktivnost EU kot tudi na inflacijo. Ob tem pa je treba omeniti, da je zaradi izrednih okoliščin in zaporedja več šokov (npr. epidemija covid-19) težko opredeliti, kolikšen del inflacije je posledica odpiranja po koncu epidemije in kolikšen posledica vojne (Blot idr., 2023).¹⁴ ECB (2022) navaja, da so zaradi vojne gospodarski obeti postali bolj negotovi, zlasti v sektorjih, ki so odvisni od energije, in v sektorjih, ki proizvajajo trajno blago (oz. blago z daljšo življenjsko dobo). Tekom leta so mednarodne institucije opazno znižale napovedi rasti, gospodarska rast naj bi se tako v letih 2022 in 2023 povečala le za okoli 3,5 %, s tem da so razmeroma nizke napovedi za leto 2023 (med 0,3–0,5 %) povezane z veliko negotovostjo, največje tveganje pa predstavlja možno pomanjkanje plina v Evropi v prihajajoči zimi (2023/2024). Napovedi gospodarske rasti so povezane z veliko negotovostjo, največje tveganje je možno pomanjkanje plina v Evropi, zlasti pozimi 2023/2024 (EK, 2022b). Precejšna odvisnost EU od ruskih fosilnih goriv (zemeljskega plina in nafte) je tudi vplivala na hitrost ukrepanja in sprejemanja sankcij v EU (IEA, 2022; Nelson M., 2022). Dobava ruskega zemeljskega plina, ki je ključnega pomena za ogrevanje, industrijo in proizvodnjo elektrike v EU, je bila od začetka vojne zmanjšana za več kot 40 %, veleprodajne cene elektrike in plina pa so se močno povečale, kar je

¹³ Po mnenju različnih institucij (IMF, OECD, ECB) naj bi bil vpliv na svetovno gospodarstvo v letu 2022 omejen, v primeru nadaljevanja vojne pa naj bi bil večji v letu 2023.

¹⁴ Literatura navaja, da je imela vojna in z njo povezana rast cen (zlasti energetske) določen prispevek k inflaciji, hkrati pa opozarja, da je ta prispevek težko oceniti, saj so se cene energije in tudi hrane povečevale že pred vojno in bi v vsakem primeru skupna in osnovna inflacija močno narasli.

imelo posledice za gospodinjstva in industrijo. Podatki Eurostat Comext (2023) kažejo, da se je uvoz ruskih fosilnih goriv v EU v prvih mesecih vojne (marec–oktober 2022) medletno sicer zmanjšal (za 27 %, izraženo v masi), a je bil še naprej visok (103 mrd EUR) in je predstavljal skoraj tri četrtine celotnega uvoza Rusije v EU. Do konca leta 2022 je EU diverzificirala uvoz plina in zmanjšala uvoz ter s tem tudi odvisnost od ruskega plina (Svet EU, 2023b).¹⁵

Ukrajina je utrpela velike humanitarne in gospodarske posledice. Agresija je sprožila humanitarno krizo in begunski val, saj je do konca leta 2023 svoje domove zapustilo okoli 12 milijonov oseb, zatočišče v sosednjih državah pa je poiskalo več kot 7 milijonov prebivalcev Ukrajine (UNOCHA, 2023). Po podatkih visokega komisarja ZN za človekove pravice (OHCHR, 2023) je bilo v tem obdobju več kot 25.000 civilnih žrtev (do 16. julija 2023 9287 ubitih in 16.384 ranjenih). Vojna je povzročila v Ukrajini tudi veliko gospodarsko škodo, skupna ocenjena škoda do aprila 2023 znaša okoli 147,5 milijard USD, od tega 54,4 milijard USD na stanovanjskih zgradbah in 36,2 milijard USD na transportni infrastrukturi (Kulish, 2023; Statista, 2023). Močno prizadeta je bila predvsem jeklarska industrija, ki je pred vojno predstavljala tretjino vsega ukrajinskega izvoza in bila tudi eden največjih delodajalcev. Proizvodnja jekla se je v letu 2022 zmanjšala za več kot 70 % (Euronews, 2023a). Drugi najpomembnejši izvozni proizvod so bili pred vojno kmetijski proizvodi. Prve ocene kažejo, da je 26 % obdelovalnih površin izgubljenih, poškodovanih ali prenevarnih za obdelavo (The Brussels Times, 2022). To je zmanjšalo žetev žit v letu 2022 za okoli 40 % (Euronews, 2023b), motene pa so bile tudi običajne transportne poti.¹⁶ Ukrajinski BDP se je v letu 2022 skrčil za več kot 30 %, napovedi pa zaradi nadaljevanja vojne v letu 2023 ne nakazujejo izboljšanja (IMF, 2023a; WB, 2023a).

Po prvih ocenah naj bi bilo zaradi sankcij rusko gospodarstvo močno prizadeto, hkrati pa naj bi bili učinki sankcij v letu 2022 manjši od prvotnih pričakovanj. Učinki sankcij na rusko gospodarstvo se kažejo počasi, saj je bila finančna stabilnost ohranjena z ukrepi Banke Rusije, kar je preprečilo večje takojšne učinke na realno gospodarstvo. Tudi odvisnost EU od ruskih energentov je, skupaj z visokimi cenami energentov, pomenila stalne in relativno visoke tokove prihodkov v Rusijo (Demertzis idr., 2022). Delež Rusije v svetovnem izvozu je leta 2021 znašal 2,2 odstotka, medtem ko je njen delež v svetovnem uvozu znašal 1,3 odstotka. Prvi podatki kažejo, da se je zaradi sankcij uvoz v Rusijo zmanjšal precej bolj kot izvoz iz Rusije¹⁷. Zmanjšanje uvoza odraža zmanjšano povpraševanje v Rusiji, trgovinske sankcije in omejitve mednarodnega plačilnega poslovanja ter odločitev številnih tujih podjetij, da prekinejo ali popolnoma prenehajo poslovati z Rusijo. Določen uvoz blaga (npr. kemični proizvodi, vozila) je Rusija nadomestila predvsem z uvozom iz Turčije in Kitajske, kljub temu pa se je v prvih mesecih po začetku vojne znižal zlasti uvoz tehnološko zahtevnejših izdelkov (razen medicinskih in farmacevtskih proizvodov) za katere Rusija na kratki rok še ni našla alternativnih virov in bo sčasoma začel vplivati na zmogljivost gospodarstva (Darvas in Martins, 2022; Simola, 2022c, 2022a). Za preprečitev pomanjkanja izdelkov na trgu je Rusija ob začetku vojne sicer legalizirala t. i. vzporedni uvoz blaga¹⁸, ki naj bi nadomestil izpad uvoza nekaterih izdelkov, ki so pod sankcijami (Reuters, 2022). Pri izvozu blaga je Rusija uspela preusmeriti določen del izvoza na druga tržišča (Kitajska, Indija, Turčija), kljub temu pa

¹⁵ Iz Rusije je bilo v EU leta 2021 uvoženo med 40 in 45 % vsega zemeljskega plina, do konca leta 2022 se je ta delež zmanjšal le na okoli 12 %.

¹⁶ Sredi leta 2022 je bil dosežen dogovor o izvozu ukrajinskih žit preko pristanišč v Črnem morju, ki ga je Rusija v juliju 2023 enostransko prekinila. V skladu z dogovorom je Ukrajina v preteklem letu izvozila 32 milijonov ton žita v vrednosti 8–9 milijard dolarjev (Prokopenko, 2023).

¹⁷ Rusija v letu 2022 ne objavlja podatkov zunanjetrgovinske menjave. Na podlagi različnih virov so te podatke ocenili v inštitutu Breguel (Darvas in Martins, 2022) in v Finski centralni banki (Simola, 2022c), menjava z državami EU pa je na voljo na Comext Eurostat. Na podlagi podatkov do oktobra 2022 sta Darvas in Martins ocenila (2022), da naj bi se ruski izvoz (v ameriških dolarjih) leta 2022 v primerjavi z letom 2021 povečal za okoli eno četrtno, ruski uvoz pa za eno četrtno zmanjšal.

¹⁸ Vzporedni uvoz pomeni uvoz blaga, zavarovanega s pravicami intelektualne lastnine, ki je uvoženo in dano v promet na določenem trgu brez privolitve imetnika intelektualne pravice na tem trgu.

opazen upad izvoza blaga (razen energentov, kjer je situacija mešana), kaže, da je proizvodna zmogljivost gospodarstva oslabela (Darvas in Martins, 2022). Opazno so se zmanjšali tudi prihodki od prodaje nafte (od začetka vojne za okoli 65 mrd USD), saj so morala ruska podjetja prodajati nafto s precejšnjim diskontom (okoli 23 USD/sod v primerjavi z nafto Brent) (Nell idr., 2023). V letu 2022 je ruski BDP tako upadel za 2,1 %, kar je precej manj od prvih ocen ob začetku agresije (BOFIT, 2023; EK, 2022c; IMF, 2022b). Učinki sankcij naj bi bili veliki tudi v letu 2023, saj je malo verjetno, da bo Rusija izvoz nekaterih energentov¹⁹ v celoti uspela preusmeriti na azijske trge, bolj opazno pa bo pomanjkanje nekaterih visokotehnoloških proizvodov za razvoj in delovanje predelovalnih dejavnosti. Po prvih podatkih se je z vojno spremenila geografska struktura izvoza (od EU in drugih razvitih držav proti Kitajski, Indiji in Turčiji), zaenkrat pa Rusija še naj ne bi uspela nadomestiti uvoza tehnologij za industrijo in nekaterih visokotehnoloških proizvodov, za katere veljajo omejitve pri izvozu iz razvitih držav (FocusEconomics, 2023; Simola, 2023). IMF (2023b) sicer ocenjuje, da naj bi se ruski BDP v letu 2023 povečal za 1,5 %, v letu 2024 pa nadaljnjih 1,3 %.

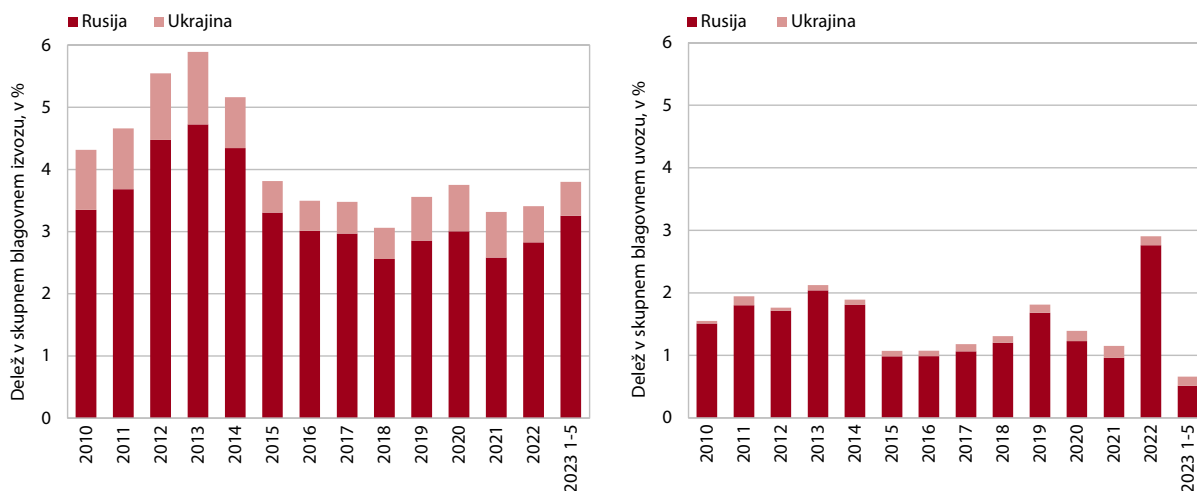
¹⁹ Npr. nafte in naftnih derivatov, ki so najpomembnejši izvozni proizvodi in tudi prinašajo pomemben prihodek v državni proračun.

3 Zunanjetrgovinska menjava z Rusijo in Ukrajino

Slovenija je majhno odprto gospodarstvo ter za Rusijo in Ukrajino zato manj pomemben trgovinski partner. Obema državam je Slovenija pomembnejši partner pri izvozu kot pri uvozu, relativno majhni deleži pa so skladni z velikostjo slovenskega gospodarstva. Leta 2021 je slovenski izvoz predstavljal 0,3 % celotnega ruskega uvoza (41. mesto med vsemi državami), največji tržni delež pa je imela Slovenija pri medicinskih in farmacevtskih proizvodih, ki so predstavljali 2,3 % celotnega ruskega uvoza (11. mesto). Po letu 2015 sta se nominalni izvoz in tudi tržni delež slovenske farmacije v ruskem uvozu opazno znižala, kar je sicer povezano z odprtjem proizvodnje farmacije v Rusiji. Tudi v Ukrajini je slovenski izvoz predstavljal le okoli 0,4 % uvoza Ukrajine (37. mesto), največji tržni delež so bili medicinski in farmacevtski proizvodi (0,4 %, 8. mesto). Obe državi sta izvozili v Slovenijo le okoli 0,1 % vsega izvoza (UN Comtrade, 2023).

Rusija je po drugi strani med pomembnejšimi trgovinskimi partnericami Slovenije. Slovenija je v Rusijo v letu 2021 izvozila za 854 mio EUR blaga, to je okoli 2,4 % vsega blagovnega izvoza, skupno v obe državi pa za okoli 1,1 mrd EUR blaga (3,3 % vsega izvoza Slovenije v 2021). V letu 2021 je iz obeh držav uvozila za okoli 422 mio EUR blaga (večino iz Rusije), kar je za okoli 1,2 % vsega uvoza. V Rusijo so sicer največ izvozila velika podjetja (okoli 60 % izvoza v letu 2021), iz Rusije pa uvozila mala in mikro podjetja (skupaj več kot 55 % uvoza)²⁰. V zadnjih letih je pri trgovanju z Rusijo in Ukrajino Slovenija beležila precejšen presežek v blagovni menjavi in je že od leta 2001 neto izvoznica v obe državi. Tudi storitvena menjava z Rusijo in Ukrajino je bila pred vojno relativno majhna (skupaj 192 mio EUR) in predstavlja samo okoli 1,5 % celotne menjave storitev. Po podrobnih podatkih²¹ je pred epidemijo covid-19 okoli polovico izvoza storitev prispeval turizem, pri uvozu pa skoraj 90 % uvoz skupine ostalih poslovnih storitev (storitve strokovnega in poslovnega svetovanja ter tehnične, s trgovino povezane in druge poslovne storitve).

Slika 3: Delež menjave z Rusijo se je v zadnjih letih zmanjšal, a ostaja med pomembnejšimi trgovinskimi partnericami; razmeroma majhen delež menjave z Ukrajino se je z vojno še nekoliko zmanjšal

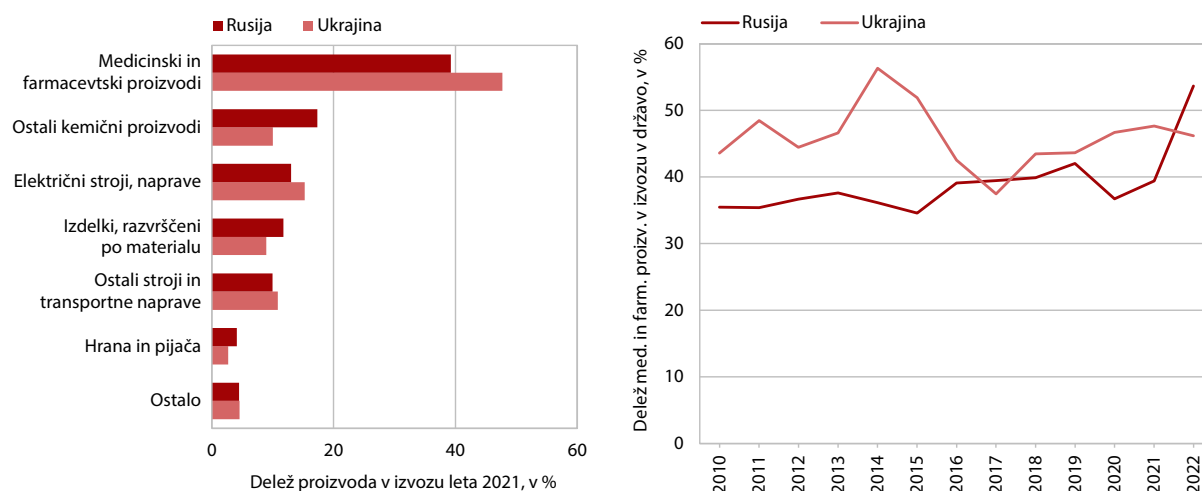
Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: zunanjetrgovinski podatki za izračun deleža so popravljene za oplemenitenje blaga. Podatki za leto 2023 so za obdobje januar–maj.

²⁰ Po podatkih SURS (2023) izvozijo velika podjetja (250 in več zaposlenih) 58,6 %, srednja, mala in mikro podjetja pa 17,9 % celotnega izvoza v Rusijo. Precejšen delež sicer predstavlja tudi postavka »neznano«, in sicer 23,4 %. Pri uvozu iz Rusije so podatki zaupni za mala in mikro podjetja, a lahko iz deležev preostalih skupin izračunamo, da je delež njihovega izvoza 43,7 %. Velika podjetja pri uvozu predstavljajo le 27 % vsega uvoza iz Rusije, precejšen delež pa ponovno predstavljajo neznana podjetja (15,5 %).

²¹ Podrobni podatki so na voljo v bazi UN Comtrade (2023). Podatkov ni za Ukrajino, najnovejši so za leto 2020. Ker je bilo leto 2020 posebno leto z omejitvami menjave več skupin storitev, v primerjavi navajamo leto 2019.

Največji delež izvoza so v letu 2021 predstavljali farmacevtski proizvodi ... Struktura izvoza se je v zadnjem desetletju nekoliko razpršila, predvsem je bilo opazno povečanje deleža organskih kemičnih proizvodov ter električnih strojev in naprav. Skoraj 40 % blagovnega izvoza v Rusijo so v letu 2021 predstavljali medicinski in farmacevtski proizvodi, pomembnejši pa je bil tudi izvoz električnih strojev in naprav (13 %, od tega večinoma električni in neelektrične gospodinjne naprave), organskih kemičnih proizvodov (11,6 %) in industrijskih strojev za splošno uporabo (5,7 %). Tudi v Ukrajino je Slovenija izvozila največ medicinskih in farmacevtskih proizvodov (skoraj polovico), med pomembnejšimi pa sta bila, podobno kot v Rusijo, tudi izvoz električnih strojev in naprav (15,3 %) ter industrijskih strojev (5,4 %).²²

Slika 4: V strukturi blagovnega izvoza Slovenije v Rusijo in Ukrajino prevladujejo medicinski in farmacevtski proizvodi.

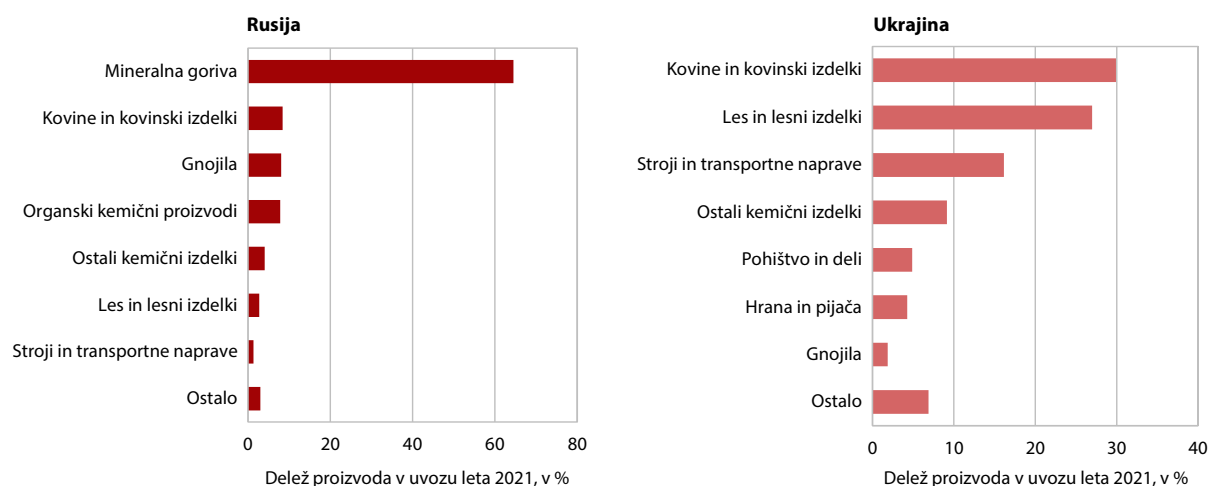

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR.

... pri uvozu pa energetske surovine. Uvoz iz obeh držav predstavlja le okoli 1,1 % celotnega blagovnega uvoza, uvoz storitev pa 1,8 % storitvenega uvoza. Največji delež neposrednega uvoza iz Rusije predstavljajo energetske surovine (zemeljski plin ter nafta in naftni derivati), ki pa so v zadnjem desetletju opazno nihale. Po podatkih Eurostata (2022b) neposredno in posredno (prek trgovinskih partneric EU, predvsem Avstrije) iz te države uvozimo več kot 75 % vsega plina. Večino uvoza iz Ukrajine predstavljajo različni vmesni proizvodi, na primer železo in jeklo, kovine, pluta in lesni izdelki, vendar njihovi deleži v skupnem uvozu teh proizvodov niso opaznejši. Podobno velja tudi za uvoz hrane, predvsem žit iz Ukrajine, kjer so neposredni deleži v uvozu zelo majhni, manj kot 0,1 % celotnega uvoza žit.

²² Podrobne tabele so v prilogah.

Slika 5: V strukturi blagovnega uvoza iz Rusije so pred vojno največji delež predstavljala mineralna goriva, v uvozu iz Ukrajine pa različni vmesni proizvodi.

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: struktura uvoza med državama je precej različna, zato sta uvoza med državama prikazana na različnih slikah.

Slovenija je z Rusijo močno povezana z neposrednimi tujimi naložbami. Neposredne naložbe Slovenije v Rusiji so konec leta 2021 znašale 468 mio EUR oz. 6 % vseh slovenskih tujih naložb, s tem pa je bila Rusija med največjimi prejemnicami slovenskih naložb in največja izven območja držav bivše Jugoslavije. Večina prejemnic so bile ruske družbe iz predelovalnih dejavnosti (89,8 %), največje naložbe v preteklih letih pa so bile povezane z dejavnostjo farmacije. Po podatkih BS (2022a) je Slovenija gostila za 515 mio EUR ruskih naložb (2,8 vseh tujih naložb v Sloveniji)²³, s tem pa je bila Rusija med desetimi najpomembnejšimi investitorkami v Sloveniji. Ena izmed največjih ruskih investicij je povezana s kovinsko industrijo, ruska podjetja pa so bila pred vojno pomembneje prisotna v turistični industriji, trgovini in bančništvu. Naložbe Ukrajine v Slovenijo (in obratno) so precej manjše in predstavljajo manj kot odstotek vseh naložb. Po državi nadzora je v Sloveniji leta 2020 delovalo 733 podjetij iz Rusije (255 ukrajinskih), ki pa so sicer zaposlovala precej manj delavcev na podjetje kot ostala, vključno z ukrajinskimi podjetji, precej nižja pa sta bila njihov prihodek in dodana vrednost na podjetje ter zaposlenega.

3.1 Izpostavljenost slovenskega gospodarstva

Izpostavljenost izvozno usmerjenih dejavnosti je visoka v proizvodnji kemičnih izdelkov, saj Slovenija v Rusijo izvozi četrtno vseh organskih kemičnih proizvodov. Prav tako je izpostavljenost visoka v dejavnosti farmacije, kjer obe državi skupaj predstavljata okoli 12,5 % celotnega (neposrednega) izvoza medicinskih in farmacevtskih proizvodov. Ob tem je treba omeniti, da v skladu z dogovorjenimi sankcijami na ravni EU, dejavnost farmacije ni bila podvržena omejitvam trgovanja. Tudi podrobna analiza med podjetji kaže, da so neposredno zaradi sankcij v Rusiji najbolj izpostavljena podjetja predelovalnih dejavnosti, predvsem izfarmacije. Navzkrižna primerjava podatkovne baze SloExport (GZS, 2022), ki identificira podjetja, ki izvažajo v Rusijo in/ali so neposredno prisotna na ruskem trgu, in podatkov Ajpes (2022) kaže, da je bilo v letu 2021 z Rusijo skoraj 60 % ekonomsko povezanih podjetij v predelovalni dejavnostih (C), sledijo strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M), trgovina (G) in promet (H). V letu 2021 so ta vsaj v določeni meri neposredno z Rusijo povezana podjetja ustvarila 17,1 % dodane vrednosti, 38,1 % prihodkov od prodaje izven EU ter zaposlovala 13,3 % vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. Pri uvozu iz Rusije je izpostavljenost velika predvsem pri uvozu energetskih surovin, ki so v letu 2021 predstavljale okoli dve tretjini celotnega uvoza. Zaradi vojnih razmer in prekinjenih transportnih poti bi lahko bil delež izpada trgovine z Ukrajino relativno visok, vendar je

²³ Glede na izvorno državo lastnika.

zunanjetrgovinska izpostavljenost do Ukrajine razmeroma majhna, poleg tega pa bi lahko prišlo do večjih sprememb v strukturi menjave. Ob tem je prisotno zavedanje, da bi lahko zaradi vojnih razmer upad poslovanja in prihodkov posameznih podjetij v Rusiji in Ukrajini visok.²⁴ Podatkovni bazi KSE instituta (2023) in Yale SOM (2023) navajata 12 večjih slovenskih podjetij, ki so pred začetkom vojne delovala na ruskem trgu. Po teh podatkih sta od začetka vojne dve podjetji prenehali z aktivnostjo na ruskem trgu, dve sta zmanjšali obseg poslovanja, preostala podjetja pa so poslovala normalno.

Skupna izpostavljenost je še nekoliko večja ob upoštevanju posredne menjave z Rusijo, z vključenostjo v proizvodnjo naših glavnih trgovinskih partneric. Po zadnjih razpoložljivih podatkih (za leto 2018) znaša delež izvoza slovenske dodane vrednosti v Rusijo, ki vključuje tako neposredni kot posredni izvoz dodane vrednosti, 3,3 %. Tudi po tem merilu je do Rusije najbolj izpostavljena farmacevtska industrija, kjer delež izvoza dodane vrednosti dosega 13,5 %. Povprečni delež izvoza dodane vrednosti držav članic EU v Rusijo je nekoliko nižji in znaša 2,3 %. Delež slovenskega uvoza dodane vrednosti iz Rusije (ki vključuje tako neposredni kot posredni uvoz dodane vrednosti) pa je leta 2018 znašal 3,1 %, kar je nekoliko manj od povprečja EU, ki znaša 3,6 % (OECD, 2021). Tudi z vidika uvoza dodane vrednosti so v povprečju države EU in tudi Slovenija najbolj izpostavljene do ruskih panog, povezanih s pridobivanjem nafte, naftnih derivatov in zemeljskega plina.²⁵ OECD navaja, da je Slovenija med bolj izpostavljenimi državami EU²⁶, a hkrati je skupna izpostavljenost dokaj majhna in predstavlja med 1,5–2,0 % BDP. Izpostavljenost je predvsem pri izvozu, saj je pri uvozu večina uvoženih proizvodov nadomestljiva iz drugih virov.

Slovenski finančni sektor je v Rusiji in Ukrajini minimalno neposredno izpostavljen, večji so lahko učinki na podjetja z neposrednimi povezavami. Ob zmanjšani likvidnosti je v prvih dneh sankcij največja ruska banka Sberbank po odločitvi ECB prenehala z delovanjem v EU in posledično tudi v Sloveniji²⁷ (BS, 2022d, 2022e). Neposredna izpostavljenost slovenskih bank do držav, povezanih z rusko agresijo (Rusija, Ukrajina, Belorusija), je sicer majhna in je konec leta 2021 znašala le 0,2 % celotne izpostavljenosti bank ob koncu leta 2021, v prvih mesecih vojne (obdobje marec–junij) pa se je še zmanjšala, na 0,15 % (BS, 2022b). Večja pa je izpostavljenost posameznih podjetij z neposrednimi trgovinskimi, finančnimi in lastniškimi povezavami, ki znaša okoli 570 mio EUR, to je 1 % bančne aktive (BS, 2022c). Na poslovanje podjetij vplivajo tudi valutna tveganja, saj se je vrednost rublja do avgusta 2023 opazno znižala.

Glavni kanali, prek katerih je vojna v Ukrajini vplivala na Slovenijo, so bili povezani s cenami surovin, zunanjim povpraševanjem in motnjami v dobavnih verigah. Vojna je povzročila velik šok na energetskih in živilskih trgih, z zmanjšano in negotovo ponudbo ter močnim dvigom cen surovin. Cene zemeljskega plina so, ob povečani negotovosti glede dobave iz Rusije, na mednarodnih trgih v tretjem četrtletju 2022 dosegle rekordne vrednosti, opazno višje pa so bile tudi cene nafte in naftnih derivatov. V drugi polovici leta so se začele zviševati tudi cene hrane, predvsem zaradi višjih cen energije in pomanjkanja nekaterih proizvodov. Vojna v Ukrajini je tako prispevala k inflacijskim pritiskom, ki so sicer nastajali že med okrevanjem po pandemiji. Medletna inflacija je v Sloveniji do konca leta znašala več kot deset odstotkov, do sredine leta 2023 pa se je nekoliko znižala, a ostala visoka. Vpliv vojne na neposredno zunanjetrgovinsko menjavo z Rusijo in Ukrajino je bil omejen, predvsem na izvoz v Rusijo je imela vojna manjši negativni učinek kot v nekaterih drugih državah EU. Večji je bil posredni učinek, saj se je zaradi visoke vpetosti v evropske dobavne verige močno upočasnila aktivnost in posledično rast povpraševanja v glavnih trgovinskih partnericah. Motnje v dobavnih verigah so

²⁴ Na seznamu SloExport je 474 podjetij, ki v Rusijo izvažajo in/ali so neposredno prisotna na ruskem trgu, od tega ima 26 slovenskih podjetij vsaj eno predstavništvo na ruskem trgu.

²⁵ Gre za naslednje panoge po SKD: Pridobivanje premoga, surove nafte in zemeljskega plina (oddelka 5 in 6), Proizvodnja kokska in naftnih derivatov (oddelek 19) ter Storitve za rudarstvo (oddelek 9).

²⁶ Med OECD državami za Litvo, Estonijo, Latvijo in Finsko, med nečlanicami OECD pa še za Ciprom in Bolgarijo.

²⁷ Sberbank je bila edina izmed desetih ruskih bank, ki je ob začetku vojne poslovala tudi v Sloveniji. Iz sistema SWIFT je bila Sberbank sicer izključena šele junija 2022.

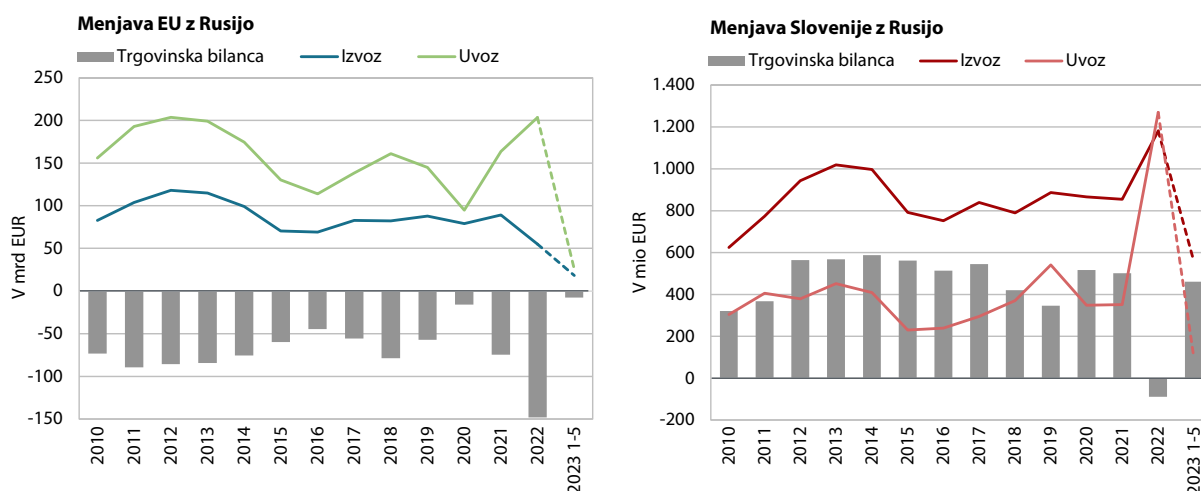
bile sicer prisotne že pred začetkom vojne, ob tem pa velja omeniti, da so sprejete omejitve uvoza nekaterih surovin (npr. gnojil, kovin, izdelkov iz lesa) posredno tudi vplivale na povečanje cen v industriji, gradbeništvu in kmetijstvu.

4 Analiza zunanjetrgovinske menjave z Rusijo

Od začetka vojne v Ukrajini se je trgovina med EU in Rusijo močno zmanjšala in bila maja 2023 najnižja v zadnjih dvajsetih letih. Krčenje menjave EU z Rusijo odraža sprejete sankcije, omejitve finančnih tokov, prekinitve transporta ter odločitve podjetij, da prenehajo poslovati z Rusijo. Med posameznimi državami EU so sicer večje razlike, kar odraža tudi strukturo blagovne menjave posameznih držav in velikost tokov. Vrednostni izvoz EU v Rusijo se je ob začetku vojne močno zmanjšal, po maju 2022 pa so se izvozni tokovi stabilizirali in do konca proučevanega obdobja ostali na relativno nizki ravni (okoli 50 % vrednosti izvoza v primerjavi z obdobjem pred začetkom vojne). Vrednost uvoza EU iz Rusije je v prvih mesecih vojne ostala na visoki ravni zaradi visokih in naraščajočih cen nafte, zemeljskega plina in drugih surovin, medtem ko so uvožene količine upadle. V drugi polovici leta se je zaradi upada cen surovin in sankcij vrednost uvoza močno zmanjšala ter tako v maju 2023 bila medletno nižja za okoli 70 % in s tem najnižja po letu 2010. EU je imela v obdobju pred vojno večinoma trgovinski primanjkljaj z Rusijo, k temu pa je prispeval zlasti uvoz energentov. Po uvedbi sankcij tudi na uvoz večine energentov in ob padajočih cenah surovin se je primanjkljaj začel zmanjševati ter se marca 2023 prevesil v presežek.

Od začetka vojne v Ukrajini se je trgovina med EU in Rusijo močno zmanjšala in bila maja 2023 najnižja v zadnjih dvajsetih letih. Krčenje menjave EU z Rusijo odraža sprejete sankcije, omejitve finančnih tokov, prekinitve transporta ter odločitve podjetij, da prenehajo poslovati z Rusijo. Med posameznimi državami EU so sicer večje razlike, kar odraža tudi strukturo blagovne menjave posameznih držav in velikost tokov. Vrednostni izvoz EU v Rusijo se je ob začetku vojne močno zmanjšal, po maju 2022 pa so se izvozni tokovi stabilizirali in do konca proučevanega obdobja ostali na relativno nizki ravni (okoli 50 % vrednosti izvoza v primerjavi z obdobjem pred začetkom vojne). Vrednost uvoza EU iz Rusije je v prvih mesecih vojne ostala na visoki ravni zaradi visokih in naraščajočih cen nafte, zemeljskega plina in drugih surovin, medtem ko so uvožene količine upadle. V drugi polovici leta se je zaradi upada cen surovin in sankcij vrednost uvoza močno zmanjšala ter tako v maju 2023 bila medletno nižja za okoli 70 % in s tem najnižja po letu 2010. EU je imela v obdobju pred vojno večinoma trgovinski primanjkljaj z Rusijo, k temu pa je prispeval zlasti uvoz energentov. Po uvedbi sankcij tudi na uvoz večine energentov in ob padajočih cenah surovin se je primanjkljaj začel zmanjševati ter se marca 2023 prevesil v presežek.

Slika 6: EU je v letu 2022 povečala vrednost uvoza blaga iz Rusije in zmanjšala izvoz v Rusijo; Slovenija je uvoz povečala bolj kot izvoz in imela prvič doslej z Rusijo zunanjetrgovinski primanjkljaj

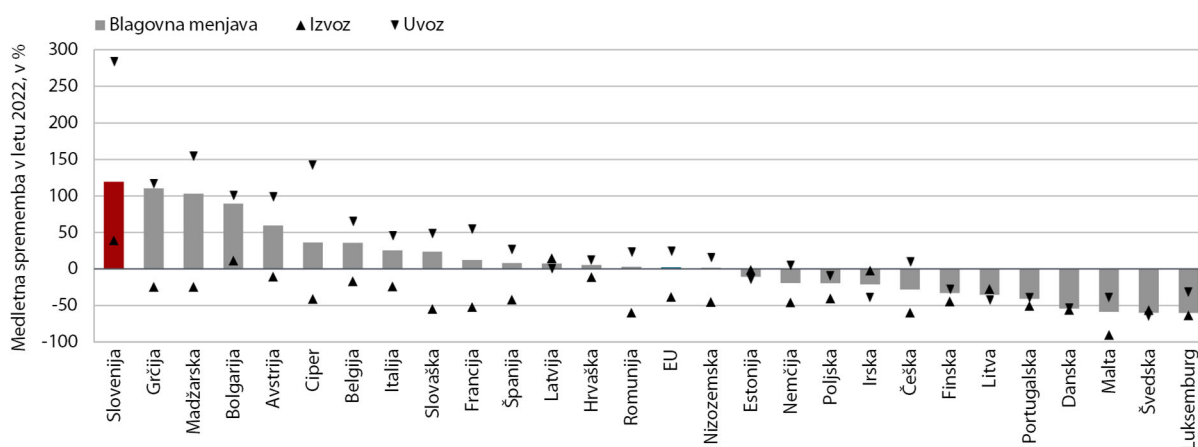

Vir: Eurostat (2023). Opomba: v povprečju leta 2022 se je skupna menjava med EU in Rusijo sicer povečala, kar gre pripisati predvsem visokim cenam energentov v prvi polovici leta, vključujoč mesece pred začetkom vojne. Podatki za leto 2023 so za obdobje januar-maj.

V nasprotju z EU se je vrednost blagovne menjave Slovenije v letu vojne močno povečala.²⁸ Menjava v letu 2022 je dosegla rekordne vrednosti, povečala sta se tako izvoz kot uvoz. To gre pripisati naraščajočim cenam energetskih proizvodov in drugih surovin, strukturi blagovne menjave, enkratnim novim poslom (izvoz farmacevtskih izdelkov, povečan uvoz naftnih derivatov) in, vsaj pri uvozu, relativno nizki osnovi pri naftnih derivatih. Ker sta v strukturi blagovne menjave z Rusijo izvoz farmacevtskih proizvodov in uvoz naftnih derivatov precej pomembnejša kot v strukturi EU, je to precej bolj vplivalo na relativno spremembo slovenskega izvoza v Rusijo od izvoza EU. Povečanje blagovne menjave je bilo v letu 2022 največje med državami EU, poleg večje menjave povezano tudi z razmeroma nizko osnovo v predhodnem letu. V prvih petih mesecih se je menjava Slovenije, tako kot v vseh drugih državah EU, zmanjšala, a je bilo slednje medletno med manjšimi (poleg Latvije in Madžarske).

Slika 7: Slovenija je med državami EU v letu 2022 najbolj povečala vrednost blagovne menjave z Rusijo

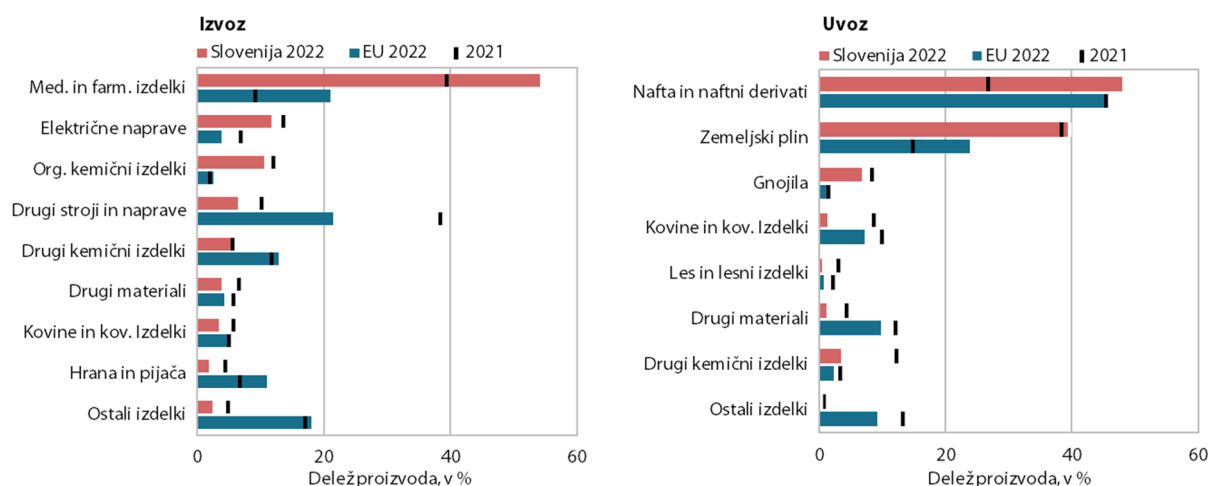

Vir: Eurostat (2023).

Opazno se je spremenila struktura blagovne menjave EU z Rusijo. Pri izvozu je bil največji upad opažen v skupini strojev in naprav, ki je v letu 2021 predstavljala okoli 45 % celotnega izvoza blaga EU v Rusijo, maja 2023 pa samo še okoli 25 %. V tej skupini se je med pomembnejšimi proizvodi močno zmanjšal zlasti izvoz motornih vozil in drugih transportnih naprav (za več kot 85 %), veliko pa je bilo tudi zmanjšanje izvoza električnih strojev in naprav (za 68 %) in industrijskih strojev za splošno uporabo (za 56 %). To je povezano zlasti s trgovinskimi sankcijami in s tem povezanimi omejitvami izvoza visokotehnoloških proizvodov ter t. i. luksuznih proizvodov nad določenimi vrednostmi. Povečala pa sta se deleža izvoza kemičnih proizvodov (predvsem medicinskih in farmacevtskih izdelkov) ter hrane. Pri uvozu se do konca leta 2022 struktura ni bistveno spremenila, saj največji delež v uvozu predstavljajo mineralna goriva. Ker so sankcije za uvoz surove nafte začele veljati šele decembra 2022, za naftne derivate pa februarja 2023, je bil večji učinek na samo uvozno strukturo viden šele v zadnjih mesecih. Z uvoznimi omejitvami se je popolnoma prekinil tudi uvoz premoga, lesa in izdelkov iz jekla (od avgusta 2022 naprej). Povečal pa se je delež uvoza zemeljskega plina, ob tem pa velja omeniti, da sta se vrednosti in količinski uvoz zemeljskega plina od septembra 2022 naprej opazno zmanjšala. EU uvoznih omejitev na uvoz zemeljskega plina sicer ni uvedla, a so države in podjetja uvedle varčevalne ukrepe in s tem zmanjšale porabo, razpršile dobave tudi na druge regije, postopno pa so padle tudi cene.

²⁸ Blagovna menjava se je v letu 2022 povečala predvsem vrednostno, večji je bil tudi količinski uvoz (izraženo v neto kg). Količinski izvoz se je zmanjšal. Zaradi strukture izvoza v količinskem izvozu sicer prevladujejo materiali ter stroji in naprave, ki so precej »težji« od farmacevtskih izdelkov. V letu 2022 se je sicer zmanjšal količinski izvoz v večini glavnih proizvodov, vključno s farmacevtskimi.

Slika 8: V strukturi menjave se je v EU in Sloveniji najbolj povečal izvoz medicinskih in farmacevtskih izdelkov, pri uvozu pa mineralnih goriv

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023), preračuni UMAR.

Menjava Slovenije z Ukrajino se je od začetka ruske agresije povečala. Po visokem upadu ob začetku vojne, ko so bile prekinjene transportne poti in aktivnosti v predelovalnih dejavnostih, se je izvoz v sredini leta začel povečevati in do konca proučevanega obdobja zaostajal za ravnimi izpred vojne. Vrednostno se je zmanjšal izvoz večine glavnih skupin proizvodov (tudi medicinskih in farmacevtskih, ki so pred vojno predstavljali skoraj polovico izvoza), povečal pa se je izvoz hrane in zlasti naftnih derivatov, ki jih Slovenija pred vojno v Rusijo ni izvažala. V povprečju EU se je izvoz v Ukrajino v letu 2022 povečal in je bil v prvih mesecih 2023 opazno večji kot v primerljivem obdobju pred vojno. Zlasti veliko je bilo povečanje izvoza energentov (naftnih derivatov), saj so bile običajne morske transportne poti večinoma prekinjene. Ob tem velja omeniti, da so izvoz močno povečale zlasti sosednje države (Poljska, Slovaška, Romunija) in nekatere druge države iz centralne in vzhodne Evrope (Latvija, Estonija, Bolgarija, Češka). Uvoz Slovenije iz Ukrajine, ki je bil pred vojno relativno majhen se je od začetka agresije skoraj podvojil. K temu je prispeval zlasti uvoz kmetijskih izdelkov – korusa in pšenice, ki jo je Slovenija pred vojno sicer uvozila v minimalnih količinah. Uvoz omenjenih izdelkov se je močno povečal že v letu 2022, v prvih petih mesecih 2023 pa je Slovenija iz Ukrajine uvozila okoli 60 % vse korusa (2021: 1,5 %; 2022: 26 %) ter 18 % vse pšenice (2021 in v letih pred vojno ni bilo neposrednega uvoza ukrajinske pšenice; 2022: 6 %). Povečanje uvoza je bilo veliko, saj je bila skupna vrednost uvoza iz Ukrajine skoraj enkrat večja kot v letu 2022 oz. več kot dvakrat večja kot leta 2019. To povečanje je bilo med največjimi v EU, večje tudi kot v sosednjih državah. Kljub tem skupni slovenski uvoz iz Ukrajine ostaja razmeroma majhen (0,8 % vsega uvoza).²⁹

4.1 Izvoz Slovenije v Rusijo

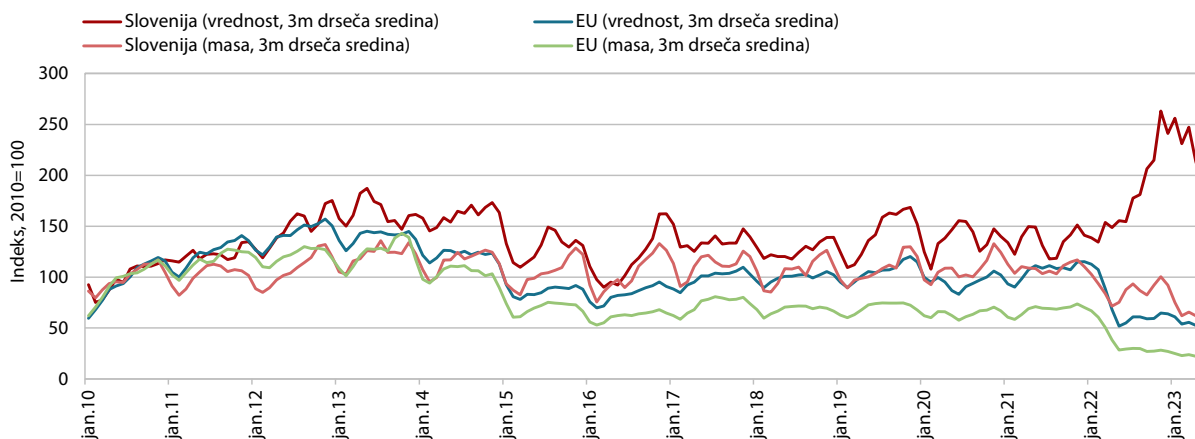
Izvoz Slovenije v Rusijo se je v prvem letu vojne vrednostno povečal. Ob začetku vojne (v prvih dveh mesecih agresije) se je izvoz v Rusijo zmanjšal za okoli četrtno (vrednostno in v masi), medletno pa je bil nižji za 40 %. K zmanjšanju je prispevala predvsem negotovost glede uvedenih sankcij in večja prekinitev ladijskega prometa v ruskih in ukrajinskih pristaniščih Črnega morja. Aprila sprejete sankcije so ruskim cestnim in ladijskim prevoznikom onemogočile poslovanje v EU, v primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta je upadel tudi izvoz večine glavnih izvoznih proizvodov, izražen v masi³⁰. Od maja se je začel izvoz tekoče povečevati in vrednostno kmalu presegel ravni izpred začetka vojne, v drugi polovici leta pa je dosegel

²⁹ Slovenija je v prvih štirih mesecih 2023 (135 mio EUR) uvozila iz Ukrajine več blaga kot v celem letu 2021 (124 mio EUR).

³⁰ Razen pri kovinah in organskih kemičnih proizvodih, kjer je bila rast predvsem posledica relativno nizke osnove v letu 2021.

rekordno visoke vrednosti. Konec lanskega in v začetku letošnjega leta se je rast izvoza prekinila, a je vrednostno ostala na zelo visoki ravni in je bila maja 2023 precej višja kot pred začetkom vojne. Količinski izvoz (izražen v neto kg) se je sicer zmanjšal, a je bilo to pripisati predvsem strukturi slovenskega izvoza, saj je teža farmacevtskih izdelkov precej manjša od teže strojev in naprav ter različnih materialov.

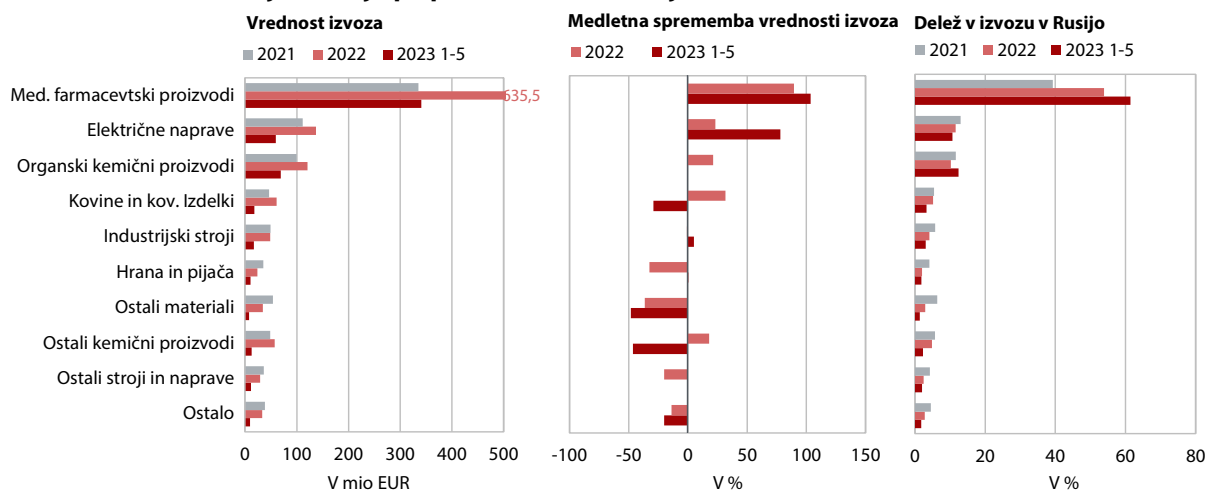
Slika 9: Vrednost slovenskega izvoza v Rusijo se je močno povečala, količinski izvoz je upadel

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023), preračuni UMAR. Opomba: Serija prikazuje 3-mesečne drseče sredine.

Struktura izvoza se je med vojno zelo spremenila, k povečanju izvoza je največ prispeval izvoz kemijskih, zlasti farmacevtskih proizvodov. Slovenija je med vojno vsaj ohranila vrednostni izvoz večine glavnih izvoznih proizvodov v Rusijo, saj večinoma izvažata izdelke, ki niso zajeti v omejitvene ukrepe proti Rusiji. Najbolj se je sicer povečal izvoz kemijskih proizvodov, kjer se je poleg medicinskih in farmacevtskih proizvodov, povečal tudi izvoz organskih kemičnih proizvodov (predvsem organsko-anorganskih spojin) in drugih kemijskih proizvodov. Veliko tega povečanja je bilo posledica višjih cen, saj so se količine le malo spremenile v primerjavi z letom prej. Povečal se je tudi izvoz električnih naprav, kjer večina teh proizvodov po vrednosti ne spada med luksuzne proizvode in s tem pod sankcije. Zmanjšal pa se je izvoz ostalih strojev in naprav ter kovin in kovinskih izdelkov, in sicer vrednostno ter v masi.

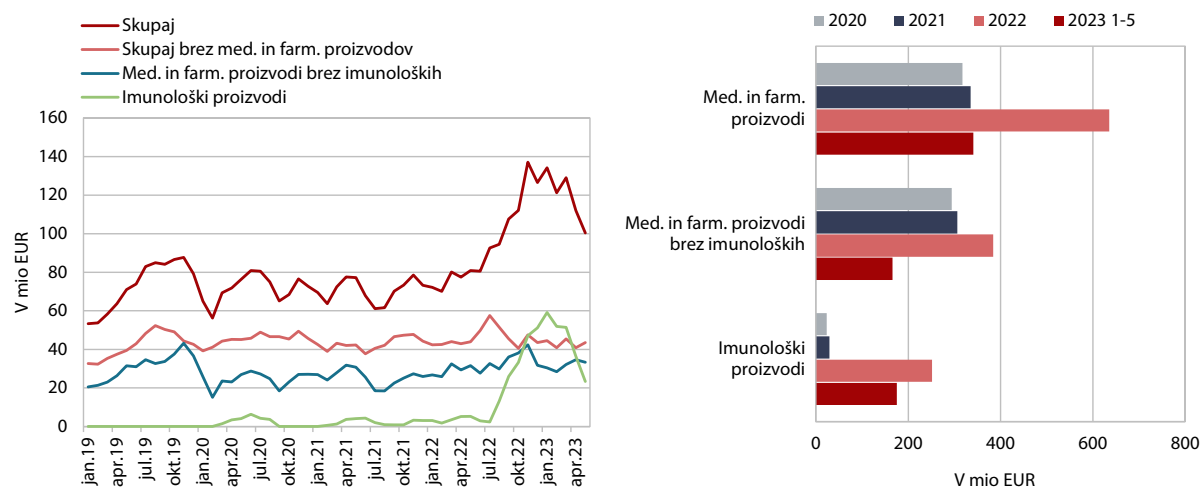
Slika 10: Izvoz Slovenije v Rusijo po proizvodih, v obdobju 2021–2023

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: podatki za leto 2023 so za obdobje januar – maj.

Večji izvoz medicinskih in farmacevtskih proizvodov je bil predvsem posledica močno povečanega izvoza imunoloških proizvodov. Pred vojno je leta 2021 izvoz medicinskih in farmacevtskih proizvodov predstavljal okoli 40 % celotnega izvoza Slovenije v Rusijo, konec leta 2022 že skoraj 70 % (v povprečju leta 2022 53,6 %), aprila 2023 pa 60 %. V letu 2022 se je njihov medletni izvoz povečal za skoraj 90 %. Podrobni pregled kaže, da gre večino rasti pripisati farmacevtskim proizvodom, zlasti izvozu skupine imunoloških proizvodov.³¹ V Rusijo jih je Slovenija leta 2021 izvozila za 29 mio EUR, v letu 2022 pa se je ta izvoz povečal za skoraj 9-krat na 251 mio EUR. Visoka rast je bila posledica močno povečanih količin in cen. Visok izvoz imunoloških proizvodov se je nadaljeval tudi v začetku leta 2023, Slovenija pa je v prvih petih mesecih 2023 postala druga največja evropska izvoznica teh proizvodov v Rusijo. Imunoloških proizvodov Slovenija ne proizvaja, zato ocenjujemo, da je v tem primeru šlo za ponovni izvoz³² oz. trgovinsko dejavnost, ki ni imela vpliva na dodano vrednost v predelovalnih dejavnostih ter aktivnost največjih slovenskih farmacevtskih podjetij, torej za povečan izvoz (in hkrati uvoz). Povečanje izvoza imunoloških proizvodov v Rusijo med vojno je bilo zaznati tudi v drugih državah EU, ki so v preteklih letih tradicionalno izvažale veliko teh proizvodov (Belgija, Nemčija). Ob tem je treba tudi omeniti, da se je izvoz medicinskih in farmacevtskih proizvodov (razen imunoloških) v letu 2022 vrednostno povečal za okoli 25 %, kar je podobna rast kot v EU. Povečanje gre pripisati zlasti cenam, saj se je izvoz, izražen v masi, nekoliko zmanjšal (Slovenija: -3,9 %, EU: -1,5 %).

Slika 11: Povečanje izvoza medicinskih in farmacevtskih proizvodov gre pripisati zlasti imunološkim proizvodom

Vir: SURS (2023), Eurostat Comext (2023), preračuni UMAR. Opomba: Serija prikazuje na levi sliki prikazuje 3-mesečne drseče sredine.

4.2 Uvoz Slovenije iz Rusije

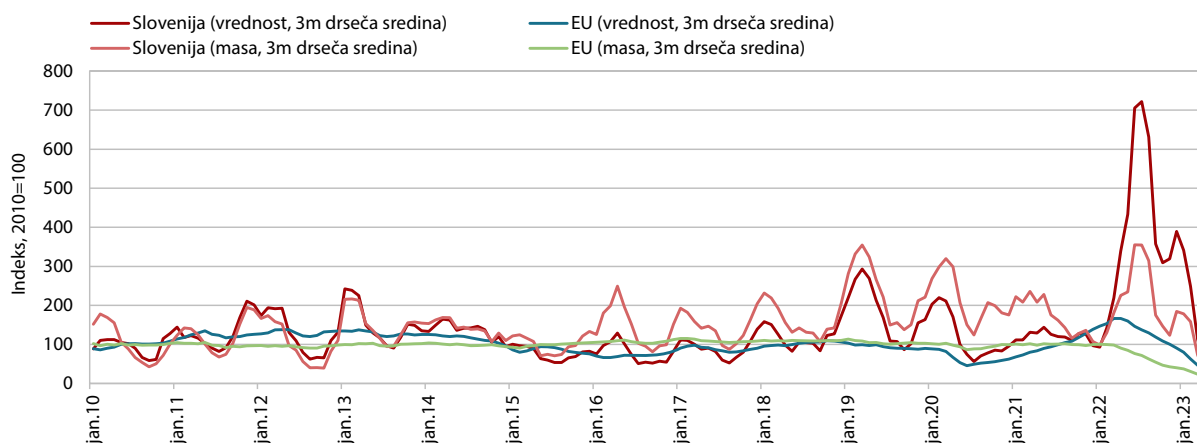
Uvoz Slovenije iz Rusije se je v prvem letu vojne vrednostno močno povečal, a se je zaradi sankcij do aprila 2023 skoraj ustavil. K povečanju skupnega blagovnega uvoza iz Rusije v prvih mesecih po začetku vojne so največ prispevali energenti, predvsem rastljinovih cen, podoben trend pa je bilo zaznati tudi v povprečju EU. Ob visoki odvisnosti od ruskega izvoza in povečani negotovosti so se na mednarodnih trgih

³¹ Imunološki proizvodi, ki so pripravljene v odmerjenih dozah ali v oblikah ali pakiranjih za prodajo na drobno (Kombinirana klasifikacija 300215, SMTK 54163).

³² V letu 2022 se je tako kot izvoz močno povečal tudi uvoz imunoloških proizvodov. Najbolj se je povečal uvoz iz Nizozemske (2021: 17,9 % delež v uvozu imunoloških proizvodov; 2022: 41,3 %, 2023 jan-apr: 47,3 %). Hkrati se je izvoz teh proizvodov iz Nizozemske v Rusijo v letu 2022 močno zmanjšal.

zlasti povečale cene zemeljskega plina in nafte³³, kar je tudi vplivalo na vrednostno večji uvoz. Ob povečanih količinah uvoženih energentov (izraženo v masi) je vrednost uvoza ostala visoka do konca leta. Zaradi visokega deleža uvoza energentov (zlasti naftnih derivatov) in razmeroma nizke osnove v predhodnem letu je bilo v letu 2022 medletno povečanje uvoza iz Rusije med najvišjimi v EU. EU je med letom sprejela več paketov sankcij, uvozne omejitve pa od februarja 2023 veljajo za večino ključnih izvoznih izdelkov Rusije, razen za zemeljski plin. V prvih mesecih 2023 se je tako zaradi sankcij in postopnega znižanja cen surovin in energentov uvoz močno zmanjšal in do aprila 2023 v primerjavi z obdobjem pred vojno upadel za več kot 85 %.

Slika 12: Vrednost slovenskega uvoza iz Rusije je v sredini leta 2022 dosegla rekordne vrednosti, uvoz pa se je povečal vrednostno in količinsko

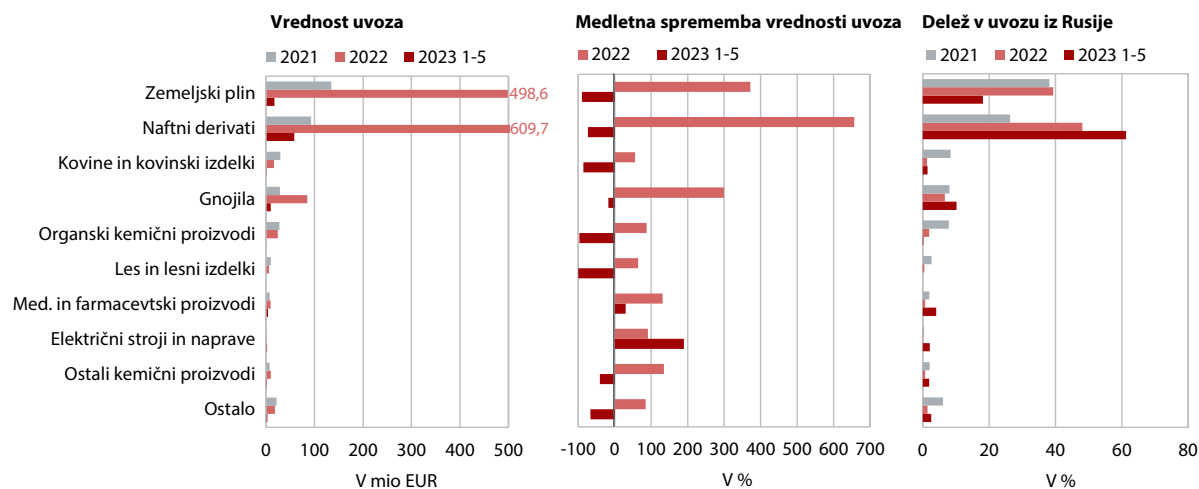

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023), preračuni UMAR. Opomba: Serija prikazuje 3 mesečne drseče sredine.

Struktura uvoza iz Rusije se v letu 2022 zaradi vojne ni veliko spremenila. Delež energentov v uvozu iz Rusije je že v letih pred vojno opazno nihal (2019: 88 %, 2020: 80 %, 2021: 68 %), kar gre predvsem pripisati večjim nihanjem uvoza naftnih derivatov³⁴. V letu 2022 se je delež energentov znova povečal na 88 %, v prvih petih mesecih 2023 pa zmanjšal na manj kot 80 %. Pričakujemo, da se bo ta delež do konca leta 2023 močno zmanjšal, saj od februarja naprej veljajo uvozne omejitve za uvoz naftnih derivatov. Vrednostni uvoz drugih proizvodov (brez mineralnih goriv) se je v letu 2022 povečal, k temu pa je prispeval zlasti uvoz nekaterih kemičnih proizvodov (npr. gnojil) ob višjih cenah in količinah. Uvoz drugih glavnih skupin proizvodov se je zmanjšal.

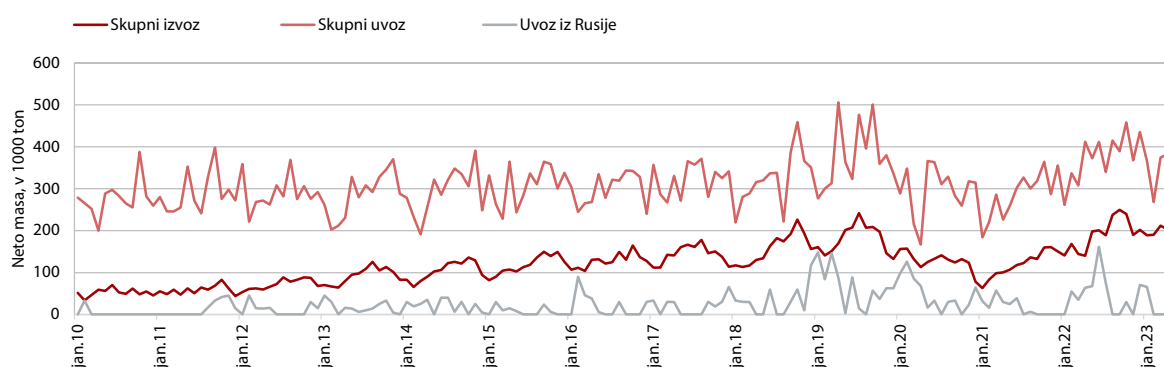
³³ Cene zemeljskega plina so dosegle najvišje ravni septembra 2022, ko so bile za okoli 210 % višje kot pred začetkom vojne oz. za medletno višje za 365 %. Močno povišane so ostale do konca leta 2022, v prvih mesecih leta 2023 pa so se opazno znižale in bile in se znižale na ravni pred začetkom vojne. Cene surove nafte Brent so se po začetku vojne povečale in dosegle najvišje ravni junija 2022 (122 USD/sod), kar je za 26 % več kot pred začetkom vojne in medletno za 68 % več. Do konca leta so sicer ostale visoke, a so bile decembra že nižje kot v mesecu pred začetkom vojne, v prvih mesecih 2023 pa so se znižale na ravni iz sredine leta 2021.

³⁴ Slovenija uvaža samo naftne derivate, saj nima rafinerij, ki bi predelale surovo nafto. Ob tem je treba omeniti, da je večina zemeljskega plina, ki ga je Slovenija uvozila pred vojno, sicer izviralo iz Rusije, vendar je bilo neposrednega uvoza, izraženega v zunanjetrgovinski statistiki, relativno malo (izraženo v masi; 2019: 21 %, 2020: 36 %, 2021: 52 %; 2022: 42 %).

Slika 13: Uvoz Slovenije iz Rusije po proizvodih

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: * podatki za leto 2023 so za obdobje januar-maj.

Vrednostni uvoz naftnih derivatov iz Rusije se je ob začetku vojne povečal zaradi naraščajočih cen nafte na svetovnih trgih in povečanih količin, ki so v sredini leta dosegle rekordne vrednosti. Količinsko in vrednostno je pri uvozu naftnih derivatov izstopal zlasti junij 2022, ko se je uvoz teh proizvodov iz Rusije močno povečal.³⁵ Podrobni podatki kažejo, da je količinsko povečan mesečni uvoz naftnih derivatov pripisati predvsem trgovinski dejavnosti³⁶, saj se je od aprila povečal tudi uvoz iz drugih držav, hkrati pa se je ob tem močno povečal tudi izvoz naftnih derivatov iz Slovenije v sosednje države (Italija, Avstrija, Hrvaška). V drugi polovici leta je uvoz naftnih derivatov iz Rusije precej upadel in ga je ob nadaljevanju visokega izvoza nadomestil uvoz iz drugih držav (Savdska Arabija, Italija, Grčija, Egipt). Zaradi visokega uvoza v poletnih mesecih in zelo nizke osnove v predhodnem letu je bila v Sloveniji medletna rast uvoza naftnih derivatov med najvišjimi v EU, ob tem pa je treba omeniti, da so uvožene količine naftnih derivatov povečale tudi nekatere druge države EU, ki uvozijo precej več ruske nafte kot Slovenija (Belgija, Nemčija, Grčija).

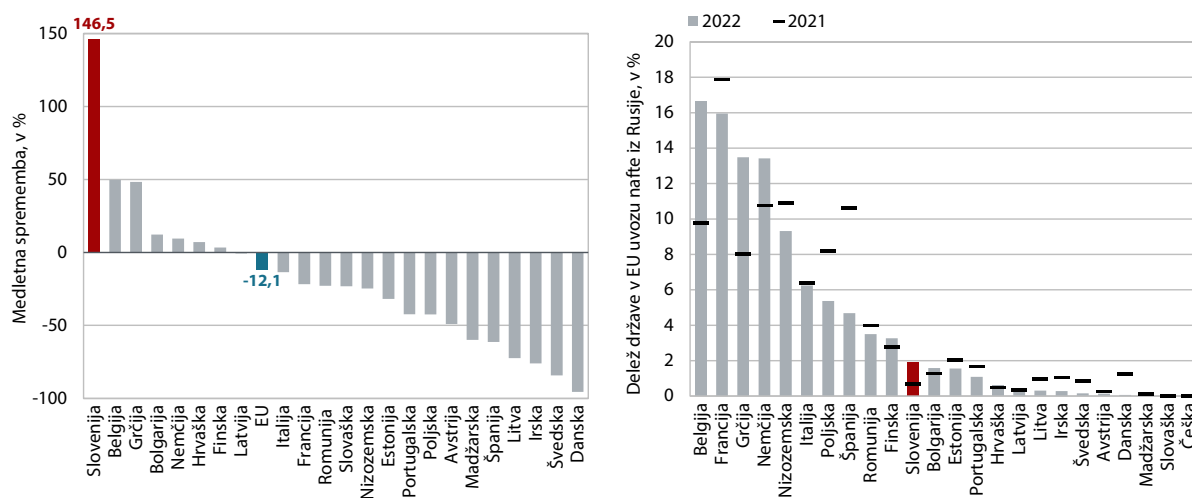
Slika 14: V letu 2022 se je močno povečala celotna menjava Slovenije z naftnimi derivati*, ne samo uvoz teh proizvodov iz Rusije

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: *SMTK 33 – nafta in naftni derivati, saj mesečni podatki na tretji stopnji po klasifikaciji SMTK na SURS niso dostopni.

³⁵ V obdobju pred vojno je delež uvoza naftnih derivatov iz Rusije v skupnem uvozu naftnih derivatov (izraženo v masi) med leti nihal med 5 in 20 % ter v povprečju leta 2022 znašal 17,1 %. Ob tem je zlasti izstopal junij 2022, ko je Slovenija iz Rusije v tistem mesecu neposredno uvozila skoraj 44 % vseh naftnih derivatov, kar gre verjetno pripisati razpoložljivosti teh proizvodov na trgu.

³⁶ Močno se je povečal tudi uvoz naftnih derivatov iz drugih držav, ki niso povezane z Rusijo. Po podatkih Luke Koper je bil v letu 2022 količinsko (izraženo v masi) za okoli 40 % večji pretovor tekočih tovorov, kar je tudi več kot v obdobju pred epidemijo covid-19.

Slika 15: Rast uvoza naftnih derivatov iz Rusije v letu 2022 je bila glede na maso največja med državami EU; količinsko največje uvoznice so sicer ostale Belgija, Francija in Grčija

Vir: Eurostat (2023), preračuni UMAR. Opomba: Za mednarodno primerjavo uporabljamo podatke Eurostat Comext, naftni derivati po SMTK 334. Po podatkih SURS se je slovenski uvoz nafte in naftnih derivatov (SMTK 33) iz Rusije v letu 2022 povečal za 171,4 %.

5 Zaključek

Izpostavljenost slovenskega gospodarstva do Rusije in Ukrajine je razmeroma majhna, po prvih podatkih so bili neposredni učinki vojne na slovensko gospodarsko aktivnost relativno skromni. V tem delu sta pomembna zlasti izpostavljenost slovenske farmacevtske in kemične dejavnosti in visoka odvisnost od uvoza energentov. Izpostavljenost farmacevtske dejavnosti zmanjšuje dejstvo, da izdelki niso zajeti med sankcije in lahko poteka prosta trgovina z Rusijo, ki pa jo omejujejo zlasti omejitve in prekinitve transportnih poti. Od začetka vojne je večina slovenskih podjetij tudi ohranila svoje podružnice in podjetja na ruskem trgu in ni šla v postopke odprodaje. Pri uvozu je Slovenija od začetka vojne razpršila vire energentov in zmanjšala odvisnost tako od dobav zemeljskega plina, kot tudi naftnih derivatov, za katerih uvoz od februarja 2023 veljajo sankcije. Zaradi majhne izpostavljenosti lahko ugotovimo, da je bil zaenkrat neposredni učinek na skupno izvozno aktivnost Slovenije razmeroma majhen. Vojna je v določeni meri vplivala tudi na rast cen v Sloveniji, vendar je težko opredeliti obseg tega vpliva, saj se je njihova rast začela že v letu 2021, torej pred začetkom ruske agresije. Šok ob vojni se je v prvih mesecih odrazil predvsem v visoki rasti cen energentov in surovin, kar je z naraščanjem uvoznih cen dodatno krepilo inflacijo.

Kljub povečanju blagovne menjave z Rusijo je bil učinek vojne na slovensko gospodarstvo predvsem negativen. V nasprotju s pričakovanji ob začetku vojne razpoložljivi statistični kazalniki kažejo veliko povečanje blagovne menjave z Rusijo, tako izvoza kot uvoza. Vendar podroben pregled pokaže, da je nominalno povečanje izvoza predvsem posledica trgovinske dejavnosti in enkratnih poslov, ki nimajo večjega učinka na dodano vrednost izvozno usmerjenih dejavnosti v Sloveniji. Še več, blagovna menjava večine predelovalnih dejavnosti z Rusijo, razen dela medicinskih in farmacevtskih dejavnosti, se je med vojno zmanjšala. Vojna, sankcije in protiukrepi Rusije so vplivali tudi na veliko povečanje negotovosti za poslovanje slovenskih podjetij na ruskem trgu. Na podlagi razpoložljivih podatkov lahko tako sklepamo, da je, razen za nekaj s trgovino povezanih podjetij, vojna negativno vplivala na poslovanje slovenskih predelovalnih podjetij.

Literatura in viri

- AJPES. (2022). Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Ljubljana: Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.
- Arce, Ó., Koester, G. in Nickel, C. (2023). One year since Russia's invasion of Ukraine – the effects on euro area inflation. Pridobljeno s <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog20230224~3b75362af3.en.html>
- Arriola, C., Cadestin, C., Kowalski, P., Martins Guilhoto, J. J., Miroudot, S. in van Tongeren, F. (2023). Challenges to International Trade and the Global Economy: Recovery from COVID-19 and Russia's War of Aggression Against Ukraine. Pariz: Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Pridobljeno s <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5c561274-en.pdf?expires=1689958059&id=id&accname=guest&checksum=6FE92A20CC08E1325083BA00A2FD2FA>
- Astrov, V., Ghodsi, M., Grieveson, R., Holzner, M., Landesmann, M., Kochnev, A., ... Tverdostup, M. (2022). Russia's Invasion of Ukraine: Assessment of the Humanitarian, Economic and Financial Impact in the Short and Medium Term, 59. Dunaj: WIIW. Pridobljeno s <https://wiiw.ac.at/russia-s-invasion-of-ukraine-assessment-of-the-humanitarian-economic-and-financial-impact-in-the-short-and-medium-term-dlp-6132.pdf>
- Bhasin, K. in Chakrabarti, D. (2022). The Impact of the Russia-Ukraine War on the U.S. Economy, [SupplyChainBrain]. Pridobljeno 16. 1. 2023 s <https://www.supplychainbrain.com/blogs/1-think-tank/post/36242-the-impact-of-the-russia-ukraine-war-on-the-us-economy>
- Blot, C., Creel, J. in Geerolf, F. (2023). The direct and indirect impacts of the war on inflation. Bruselj: Evropski parlament. Pridobljeno s [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2023/741487/IPOL_IDA\(2023\)741487_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2023/741487/IPOL_IDA(2023)741487_EN.pdf)
- BOFIT. (2023). BOFIT Forecast for Russia 2023-2024. Helsinki: Bank of Finland - Institute for Emerging Economies. Pridobljeno s <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52682/bru0123.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- BS. (2022a). Neposredne naložbe 2021. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s <https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/neposredne-nalozbe-2021-prva-objava.pdf>
- BS. (2022b). Poročilo o finančni stabilnosti, Oktober 2022. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/fsr_102022.pdf
- BS. (2022c). Poročilo o finančni stabilnosti, Maj 2022. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/porocilo-o-financni-stabilnosti-2022_maj_l.pdf
- BS. (2022d februar). Poslovanje slovenske Sberbank banke v ponedeljek in torek omejeno. Pridobljeno 20. 1. 2023 s <https://www.bsi.si/mediji/1806/poslovanje-slovenske-sberbank-banke-v-ponedeljek-in-torek-omejeno>
- BS. (2022e marec). Sprejeta rešitev za komitente nekdanje slovenske Sberbank banke: od 2. marca dalje nemoten dostop do vseh sredstev na računih in bančnih storitev. Pridobljeno 20. 1. 2023 s <https://www.bsi.si/mediji/1808/sprejeta-resitev-za-komitente-nekdanje-slovenske-sberbank-banke-od-jutri-dalje-nemoten-dostop-do-vseh-sredstev-na-racunih-in-bancnih-storitev>
- BS. (2023). Omejevalni ukrepi proti Rusiji. Pridobljeno 10. 1. 2023 s <https://www.bsi.si/financa-stabilnost/nadzor-bancnega-sistema/financni-omejevalni-ukrepi/omejevalni-ukrepi-proti-rusiji>
- Caldara, D., Conlisk, S., Iacoviello, M. in Penn, M. (2022). The Effect of the War in Ukraine on Global Activity and Inflation. Washington: Federal Reserve. Pridobljeno s

<https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/the-effect-of-the-war-in-ukraine-on-global-activity-and-inflation-20220527.html>

Darvas, Z. in Martins, C. (2022). The impact of the Ukraine crisis on international trade, 20/2022. Brugges: BRUEGEL. Pridobljeno s <https://www.bruegel.org/sites/default/files/2022-12/WP%2020.pdf>

Demertzis, M., Hilgenstock, B., McWilliams, B., Ribakova, E. in Tagliapietra, S. (2022). How have sanctions impacted Russia?, 12. Breugel. Pridobljeno s https://www.bruegel.org/sites/default/files/2022-10/PC%2018%202022_1.pdf

ECB. (2022). ECB Economic Bulletin, 4. Frankfurt: Evropska centralna banka. Pridobljeno s <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/eb202204.en.html>

EK. (2022a). Critical raw materials. Pridobljeno 29. 9. 2022 s https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/areas-specific-interest/critical-raw-materials_en

EK. (2022b). European Economic Forecast, Autumn 2022, Institutional Paper 187. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije. Pridobljeno s https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2022-economic-forecast-eu-economy-turning-point_sl

EK. (2022c). European Economic Forecast, Spring 2022. Luxembourg: Evropska komisija. Pridobljeno s https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/european-economic-forecast-spring-2022_en

EK. (2023). EU sanctions against Russia following the invasion of Ukraine. Pridobljeno 25. 7. 2023 s https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_en

EUR-Lex. (b. d.). EU restrictive measures in view of Russia's invasion of Ukraine. Pridobljeno 11. 7. 2023 s <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu-restrictive-measures-in-view-of-russia-s-invasion-of-ukraine.html>

Euronews. (2023a, 11. januar). Ukraine steel output falls 70.7% in 2022 due to Russian invasion. Pridobljeno 24. 7. 2023 s <https://www.euronews.com/2023/01/11/ukraine-crisis-steel>

Euronews. (2023b, 5. februar). Ukraine grain harvest 97% complete at 53.2 million T -ministry. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://www.euronews.com/next/2023/02/04/ukraine-crisis-grain-harvest>

Eurostat. (2023). Eurostat Comext Database [podatkovna baza]. Luxembourg: Eurostat. Pridobljeno s <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb/>

FocusEconomics. (2023). The War in Ukraine: One year on. Barcelona: FocusEconomics S.L.U.

G7 Germany. (2022a). G7 Leaders' Statement. Berlin: G7 Germany. Pridobljeno s <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/997532/2014234/39e142fa878dce9e420ef4d29c17969d/2022-03-11-g7-leader-eng-data.pdf?download=1>

G7 Germany. (2022b). G7 Statement on Support for Ukraine. Elmau: G7 Germany. Pridobljeno s <https://www.g7germany.de/resource/blob/974430/2057196/4628490eda0863e429c30136ec180feb/2022-06-27-g7-erklarung-ukraine-en-data.pdf?download=1>

Glauber, J. in Laborde, D. (2022). How will Russia's invasion of Ukraine affect global food security? | IFPRI : International Food Policy Research Institute. Washington, DC: International food policy and research institute. Pridobljeno s <https://www.ifpri.org/blog/how-will-russias-invasion-ukraine-affect-global-food-security>

GZS. (2022). SLOEXPORT - podatkovna baza slovenskih izvoznikov [podatkovna baza]. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije. Pridobljeno s <http://www.sloexport.si/>

IEA. (2022). A 10-Point Plan to Reduce the European Union's Reliance on Russian Natural Gas. International Energy Agency. Pridobljeno s <https://iea.blob.core.windows.net/assets/1af70a5f-9059-47b4-a2dd-1b479918f3cb/A10-PointPlanToReduceTheEuropeanUnionsRelianceOnRussianNaturalGas.pdf>

- IMF. (2021). Russian Federation: 2020 Article IV Consultation Staff Report. IMF. Pridobljeno s <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2021/02/08/Russian-Federation-2020-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-50068>
- IMF. (2022a). World Economic Outlook. Countering the Cost-of-Living Crisis. Washington, DC: International Monetary Fund. Pridobljeno s <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/10/11/world-economic-outlook-october-2022>
- IMF. (2022b). World Economic Outlook Update. War Sets Back the Global Recovery. Washington, DC: International Monetary Fund. Pridobljeno s <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/04/19/world-economic-outlook-april-2022>
- IMF. (2023a). World Economic Outlook Update. Pridobljeno s <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/01/31/world-economic-outlook-update-january-2023>
- IMF. (2023b). World Economic Outlook Update. Near-Term Resilience, Persistent Challenges. Washington, DC: International Monetary Fund. Pridobljeno s <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/07/10/world-economic-outlook-update-july-2023>
- Jenkins, B. M. (2023). Consequences of the War in Ukraine: The Economic Fallout. Pridobljeno 31. 3. 2023 s <https://www.rand.org/blog/2023/03/consequences-of-the-war-in-ukraine-the-economic-fallout.html>
- KSE institute. (2023). #LeaveRussia. Pridobljeno s <https://leave-russia.org/?1650483096>
- Kulich, H. (2023). \$147.5 billion — the total amount of damages caused to Ukraine's infrastructure due to the war, as of April 2023. Pridobljeno 24. 7. 2023 s <https://kse.ua/about-the-school/news/147-5-billion-the-total-amount-of-damages-caused-to-ukraine-s-infrastructure-due-to-the-war-as-of-april-2023/>
- Luka Koper. (2023). Statistika pretovora - Luka Koper d.d. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://www.luka-kp.si/aktualno/statistika-pretovora/>
- MGRT. (2023). Ukrepi za omejevanje trgovine zaradi razmer v Ukrajini. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://www.gov.si teme/ukrepi-za-omejevanje-trgovine-zaradi-razmer-v-ukrajini/>
- Moritsch, S. (2022). The geopolitical impact of the conflict in Ukraine. Dunaj: KPMG. Pridobljeno s <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/03/russia-ukraine-geopolitical-impact.pdf>
- NATO. (2022). NATO Parliamentary Assembly - Finland&Sweden Accession. Pridobljeno 10. 1. 2023 s <https://www.nato-pa.int/content/finland-sweden-accession>
- Nell, J., Hilgenstock, B., Dodonov, B., Pavytska, Y., Shapoval, N., Vlasyuk, A., ... Ivanchuk, V. (2023). One year of war: Sanctions impact assessment and action plan for 2023. KSE Institute.
- Nelson M., R. (2022). The Economic Impact of Russia Sanctions. Washington: Congressional Research Service. Pridobljeno s <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12092>
- OECD. (2021). Trade in Value Added (TiVA) 2021 ed: Principal Indicators [podatkovna baza]. Pariz: Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Pridobljeno s https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TIVA_2021_C1
- OHCHR. (2023). Ukraine: Civilian casualties from 1 to 16 July 2023. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://www.ohchr.org/en/news/2023/07/ukraine-civilian-casualties-1-16-july-2023>
- Prokopenko, A. (2023). Is This the End of the Road for the Ukraine Grain Deal? Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://carnegieendowment.org/politika/90225>
- Reuters. (2022). Russia's 2022 parallel imports to reach 4% of 2021 overall imports. Pridobljeno 16. 1. 2023 s <https://www.reuters.com/markets/europe/russias-2022-parallel-imports-reach-4-2021-overall-imports-2022-08-15/>

- Simola, H. (2021). The impact of Covid-19 on global value chains. Helsinki: SUERF. Pridobljeno s https://www.suerf.org/docx/f_61fe616efad31ae74399ecdd090ac14d_22639_suerf.pdf
- Simola, H. (2022a). Can Russia reorient its trade and financial flows?, 7. Helsinki: Bank of Finland. Pridobljeno s <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52330/bpb2207.pdf>
- Simola, H. (2022b). Made in Russia? Assessing Russia's potential for import substitution, 3. Helsinki: Bank of Finland. Pridobljeno s <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/44904/bpb2203.pdf>
- Simola, H. (2022c). Russian foreign trade after four months of war in Ukraine, 5. Helsinki: Bank of Finland. Pridobljeno s <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52212/bpb2205.pdf>
- Simola, H. (2023). The shift in Russian trade during a year of war, 9. Helsinki: Bank of Finland. Pridobljeno s <https://publications.bof.fi/bitstream/handle/10024/52738/bpb0923r.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- SPIRIT. (2023). Evropska podjetja so zaradi vojne v Ukrajini utrpela 100 mlrd EUR izgube. Pridobljeno 25. 8. 2023 s <https://www.izvoznookno.si/aktualno/evropska-podjetja-so-zaradi-vojne-v-ukrajini-utrpe/>
- Statista. (2023). Ukraine infrastructure damage 2022. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://www.statista.com/statistics/1303344/ukraine-infrastructure-war-damage/>
- SURS. (2023). Si-stat [podatkovna baza]. Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno s <https://pxweb.stat.si/sistat/sl>
- Svet EU. (2023a). Omejevalni ukrepi EU proti Rusiji v zvezi z Ukrajino (od leta 2014). Pridobljeno 11. 7. 2023 s <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/>
- Svet EU. (2023b). Where does the EU's gas come from? Pridobljeno 21. 7. 2023 s <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/eu-gas-supply/>
- Svet EU. (2023c, 26. junij). Obrazložitev sankcij EU proti Rusiji. Pridobljeno 11. 7. 2023 s <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/>
- The Brussels Times. (2022). Ukraine loses 25% of arable land due to Russian invasion. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://www.brusselstimes.com/238300/war-in-ukraine-ukraine-loses-25-of-arable-land>
- UN Comtrade. (2023). UN Comtrade Database [podatkovna baza]. New York: United Nations Statistics Division. Pridobljeno s <https://comtrade.un.org/data/>
- UNOCHA. (2023). UNOCHA Ukraine Data Explorer. Pridobljeno s <https://data.humdata.org/visualization/ukraine-humanitarian-operations/>
- USDT. (2023). Ukraine-/Russia-related Sanctions. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/sanctions-programs-and-country-information/ukraine-russia-related-sanctions>
- WB. (2023a). Global Economic Prospects - June 2023. Washington, DC: World Bank Group. Pridobljeno s <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/6e892b75-2594-4901-a036-46d0dec1e753/content>
- WB. (2023b). World Bank Open Data [podatkovni portal]. Washington: World Bank. Pridobljeno s <https://data.worldbank.org/>
- WFP. (2022). War in Ukraine drives global food crisis. World Food Programme. Pridobljeno s https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000140700/download/?_ga=2.127621454.273741644.1673866051-1029651735.1673866051
- WTO. (2022). The Crisis in Ukraine - Implications of the war for global trade and development. World Trade Organization. Pridobljeno s https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/imparctukraine422_e.pdf
- Yale SOM. (2023). Over 1,000 Companies Have Curtailed Operations in Russia—But Some Remain |. Pridobljeno 25. 7. 2023 s <https://som.yale.edu/story/2022/over-1000-companies-have-curtailed-operations-russia-some-remain>

Priloga – tabele

Tabela 1: Izvoz Slovenije v Rusijo po glavnih skupinah proizvodov, SMTK klasifikacija

	Povprečje 2016-2020			2021		2022		2023 jan-maj	
	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %	delež v skupnem izvozu proizvoda, v %	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %
Skupaj	826,5	100	2,9	854,1	100	1180,3	100	555,6	100
5 Kemični proizvodi	464,8	56,2	9,6	483,5	56,6	813,3	68,9	422,6	76,1
7 Stroji in transportne naprave	200,4	24,2	1,8	196,6	23,0	214,6	18,2	87,4	15,7
6 Izdelki, razvrščeni po materialu	93,1	11,3	1,6	100,4	11,8	95,6	8,1	25,7	4,6
8 Razni izdelki	33,4	4,0	1,0	37,5	4,4	32,0	2,7	9,5	1,7
0 Živila in žive živali	30,0	3,6	2,6	31,6	3,7	20,0	1,7	8,4	1,5
1 Pijače in tobak	2,6	0,3	2,0	3,6	0,4	3,7	0,3	1,9	0,3
2 Surove snovi, razen goriv	1,3	0,2	0,1	0,5	0,1	0,7	0,1	0,1	0,0
9 Proizvodi in transakcije	0,5	0,1	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4 Olja, masti in voski žival. in rastlin. izvora	0,3	0,0	1,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
3 Mineralna goriva in maziva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: zunanjetrgovinski podatki za izračun deleža so popravljani za oplemenitenje blaga. Podatki za leto 2023 so za obdobje januar – maj. Razvrščeno po vrednosti izvoza med leti 2016 in 2020.

Tabela 2: Uvoz Slovenije iz Rusije po glavnih skupinah proizvodov, SMTK klasifikacija

	Povprečje 2016-2020			2021		2022		2023 jan-maj	
	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %	delež v skupnem uvozu proizvoda, v %	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %
Skupaj	358,4	100,0	1,3	352,1	100,0	1.269,0	100,0	95,6	100,0
3 Mineralna goriva in maziva	294,5	82,2	11,7	7,3	64,5	1.108,5	87,4	75,9	79,4
6 Izdelki, razvrščeni po materialu	30,4	8,5	0,6	0,6	11,4	23,0	1,8	1,4	1,5
5 Kemični proizvodi	16,5	4,6	0,4	1,2	20,0	128,1	10,1	15,7	16,4
2 Surove snovi, razen goriv	7,7	2,2	0,6	0,5	2,2	3,2	0,3	0,2	0,2
7 Stroji in transportne naprave	5,8	1,6	0,1	0,0	1,3	4,7	0,4	2,3	2,4
8 Razni izdelki	2,3	0,6	0,1	0,0	0,4	1,2	0,1	0,1	0,1
0 Živila in žive živali	1,1	0,3	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
9 Proizvodi in transakcije	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1 Pijače in tobak	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
4 Olja, masti in voski žival. in rastlin. izvora	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: zunanjetrgovinski podatki za izračun deleža so popravljani za oplemenitenje blaga. Podatki za leto 2023 so za obdobje januar – maj. Razvrščeno po vrednosti uvoza med leti 2016 in 2020.

Tabela 3: Izvoz Slovenije v Rusijo po proizvodih, SMTK klasifikacija na drugi ravni

	Povprečje 2016-2020			2021		2022		2023 jan-maj	
	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %	delež v skupnem izvozu proizvoda, v %	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %	v mio EUR	delež v izvozu v Rusijo, v %
Skupaj	826,5	100	2,9	854,1	100	1180,3	100	555,6	100
54 Medicinski in farmacevtski proizvodi	331,9	40,2	12,0	335,4	39,3	635,5	53,8	341,0	61,4
77 Električni stroji, naprave	95,3	11,5	3,4	111,2	13,0	137,0	11,6	59,1	10,6
51 Organski kemični proizvodi	85,9	10,4	31,7	99,6	11,7	120,6	10,2	68,9	12,4
74 Industrijski stroji za splošno uporabo	48,1	5,8	3,2	49,0	5,7	48,6	4,1	17,1	3,1
09 Druga živila	25,1	3,0	14,2	24,5	2,9	13,7	1,2	4,9	0,9
69 Kovinski izdelki, drugi, še neomenj.	23,8	2,9	1,8	21,9	2,6	20,5	1,7	7,0	1,3
72 Spec. stroji za posebne vrste industrije	19,9	2,4	2,4	13,4	1,6	16,9	1,4	6,9	1,2
67 Železo in jeklo	19,2	2,3	2,1	21,2	2,5	36,3	3,1	10,0	1,8
53 Proizvodi za barvanje in strojenje	19,0	2,3	5,0	16,9	2,0	15,1	1,3	0,0	0,0
66 Mineralni proizvodi	18,9	2,3	3,8	21,5	2,5	14,2	1,2	3,4	0,6
89 Razni gotovi izdelki	16,6	2,0	1,4	23,1	2,7	19,1	1,6	5,0	0,9
55 Eterična olja, parfumerijski, toaletni izdelki	14,8	1,8	4,0	14,1	1,6	17,1	1,4	4,9	0,9
73 Stroji za obdelavo kovin	12,2	1,5	5,3	7,2	0,8	4,4	0,4	1,6	0,3
64 Papir in karton ter izdelki iz celuloze	11,1	1,3	1,7	16,4	1,9	12,4	1,1	1,1	0,2
87 Znanstveni, kontrolni instrumenti	10,9	1,3	1,9	10,0	1,2	10,4	0,9	3,5	0,6
76 Naprave za telekomunikacijo	9,8	1,2	3,5	3,8	0,4	1,4	0,1	1,8	0,3
65 Preja, tkanine in tekstilni izdelki	8,8	1,1	1,7	8,3	1,0	5,2	0,4	2,3	0,4
62 Izdelki iz kavčuka	6,4	0,8	1,1	6,9	0,8	2,2	0,2	0,5	0,1
59 Razni proizvodi kemične industrije	5,9	0,7	2,5	7,1	0,8	12,6	1,1	5,2	0,9
71 Pogonski stroji in naprave	5,0	0,6	0,7	6,1	0,7	2,7	0,2	0,7	0,1
Ostalo	37,8	4,6	-	36,4	4,3	34,4	2,9	10,7	1,9

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opombe: zunanjetrgovinski podatki za izračun deleža so popravljeni za oplemenitenje blaga. Podatki za leto 2023 so za obdobje januar – maj. Razvrščeno po vrednosti izvoza med leti 2016 in 2020.

Tabela 4: Uvoz Slovenije iz Rusije po proizvodih, SMTK klasifikacija na drugi ravni

	Povprečje 2016-2020			2021		2022		2023 jan-maj	
	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %	delež v skupnem uvozu proizvoda, v %	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %	v mio EUR	delež v uvozu iz Rusije, v %
Skupaj	358,4	100,0	1,3	352,1	100,0	1269,0	100,0	95,6	100,0
33 Nafta in naftni derivati	209,2	58,4	11,3	92,8	26,4	609,7	48,0	58,5	61,3
34 Plin, naravni in industrijski	85,1	23,7	31,1	134,2	38,1	498,6	39,3	17,3	18,2
68 Barvne kovine	17,5	4,9	1,8	4,4	1,2	5,8	0,5	0,1	0,1
54 Medicinski in farmacevtski proizvodi	4,6	1,3	0,4	7,1	2,0	9,3	0,7	3,9	4,1
56 Gnojila (razen surovih)	4,3	1,2	7,9	28,4	8,1	84,9	6,7	9,7	10,2
67 Železo in jeklo	4,1	1,1	0,3	22,6	6,4	6,8	0,5	1,1	1,2
51 Organski kemični proizvodi	3,9	1,1	0,5	27,7	7,9	24,1	1,9	0,2	0,2
69 Kovinski izdelki, drugi, še neomenjeni	3,2	0,9	0,3	2,4	0,7	3,9	0,3	0,1	0,1
24 Pluta in les	3,1	0,9	1,1	4,2	1,2	2,2	0,2	0,0	0,0
52 Anorganski kemični proizvodi	3,0	0,8	1,6	5,0	1,4	8,5	0,7	1,4	1,5
77 Električni stroji, naprave	3,0	0,8	0,1	1,3	0,4	1,2	0,1	2,0	2,1
63 Plutasti in lesni izdelki	2,9	0,8	1,3	5,3	1,5	3,9	0,3	0,0	0,0
25 Celuloza in papirni odpadki	2,8	0,8	1,5	2,2	0,6	0,9	0,1	0,0	0,0
87 Znanstveni, kontrolni instrumenti	1,1	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
62 Izdelki iz kavčuka	1,1	0,3	0,3	2,3	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0
89 Razni gotovi izdelki	1,0	0,3	0,1	0,8	0,2	0,9	0,1	0,1	0,1
72 Spec. stroji za posebne vrste industrije	1,0	0,3	0,1	1,4	0,4	0,8	0,1	0,0	0,0
04 Žita in proizvodi iz žit	0,9	0,3	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
21 Kože, surove in neobdelano krzno	0,9	0,3	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	5,0	1,4	-	7,5	2,1	5,3	0,4	0,8	0,9

Vir: SURS (2023), preračuni UMAR. Opomba: zunanjetrgovinski podatki za izračun deleža so popravljani za oplemenitenje blaga. Podatki za leto 2023 so za obdobje januar – maj. Razvrščeno po vrednosti uvoza med leti 2016 in 2020.